

TAXONOMICAL NOTES AND CHECKLISTS

Ukrainian flora checklist. 15: family *Salicaceae* (Malpighiales, Angiosperms)

Mykola M. FEDORONCHUK **Affiliation**

M.G. Kholodny Institute of
Botany NAS of Ukraine, Kyiv,
Ukraine

Correspondence

Mykola Fedoronchuk
m.fedoronchuk@ukr.net

Funding information

NAS of Ukraine
(№ 0125U000701)

Co-ordinating Editor

Ivan Moysiienko

Data

Received: 5 February 2025
Revised: 1 September 2025
Accepted: 29 September 2025

e-ISSN 2308-9628

<https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2025-21-3-1>

ABSTRACT

Materials and methods: herbarium collections, literature data, field observations.

Nomenclature: POWO 2025, Euro+Med Plant Base 2025, Hassler 1994–2025.

Results: In the flora of Ukraine, the *Salicaceae* family is represented by two genera: *Populus* and *Salix*. The genus *Populus* includes 4 autochthonous species (one of which is hybridogenic) and 8 frequently cultivated species (two of which are hybridogenic). In addition, many other species and forms are cultivated in botanical gardens and arboreturns. A synonym of *P. alba*, which varies greatly in the size and shape of the leaves, is the name *P. bolleana*, which was previously used to denote a separate species. The name *P. candicans* is a synonym of *P. balsamifera*, which is widely cultivated in most of the country, mainly in the forest-steppe and steppe, and often goes wild. *Populus canadensis* is given under two names for Ukraine: *P. canadensis* and as *P. deltoides* (the latter does not grow in Ukraine). The genus *Salix* in Ukraine is represented by 23 autochthonous species and many hybrid forms are also known. The growth of such species as: *S. hastata* (for the Carpathians), *S. reticulata* (for the Carpathians), *S. repens* (for the western regions) has not been confirmed in Ukraine. There is not a single authentic specimen of these species in the herbariums of Ukraine. All data on the growth of *S. repens* in Ukraine actually refer to *S. rosmarinifolia*, from which *S. repens* differs in having wider lanceolate or elliptic leaves, with a curved apex and curved edges, and short cylindrical carpels. Until now, the growth of *S. xerophila* in Ukraine has not been confirmed, the name of which according to modern nomenclature is considered a synonym of *S. bebbiana*. This is a species with a wide discontinuous range, which covers North America, North-Eastern Europe, Western Siberia and South-Eastern Asia and does not enter Ukraine. There are also many nomenclatural changes in the genus *Salix*. In particular, a synonym of the typical *S. babylonica* is the name *S. matsudana*, which was previously erroneously recognized as a separate species with smaller leaves. The names *S. × elegantissima* and *S. × blanda* are synonyms of the typical nothoform *S. × pendulina* nothof. *pendulina*, which is widely cultivated in Ukraine. The species *S. rhaetica* for Ukraine (Carpathians) was given by mistake, instead of *S. phylicifolia*. Many other species and hybrid forms of the genus *Salix* are also cultivated in Ukraine. Analysis of literature data shows that the replacement of the species name *S. fragilis* with *S. euxina*, as well as the replacement of the name of the hybrid *S. rubens* (*S. alba* × *S. fragilis*) with *S. × fragilis* (*S. alba* × *S. euxina*) are incorrect and should be rejected.

KEYWORDS

annotated list, distribution, species, subspecies, genus, family, systematics, nomenclature, synonyms, herbarium specimens, Kakhovka reservoir

CITATION

Fedoronchuk, M.M. (2025). Ukrainian flora checklist. 15: family *Salicaceae* (Malpighiales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* 21 (3): 199–218. <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2025-21-3-1>

ВСТУП

Пропонована стаття продовжує серію попередніх публікацій про таксономічний склад і номенклатуру видів судинних рослин флори України (Fedoronchuk 2022a,b,c,d, 2023a,b,c,d, 2024a,b,c,d, 2025, Fedoronchuk & Antonenko 2025). У цій статті наведені дані про таксономічний склад і номенклатуру родини *Salicaceae* Mirb. порядку *Malpighiales* Juss. ex Bercht. & J.Presl.

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Основою пропонованого списку видів родини *Salicaceae* є номенклатурне зведення судинних рослин флори України (Mosyakin & Fedoronchuk 1999). Робота також базується на критичному аналізі таксономічного складу з частковим опрацюванням гербарних колекцій, матеріалів власних польових досліджень, а також літературних джерел, з урахуванням нових узагальнених даних морфологічних та молекулярно-філогенетичних досліджень. У роботі також використані номенклатурні та таксономічні онлайн бази даних (POWO 2025, Euro+Med PlantBase 2025, Hassler 1994–2025). Для кожного виду вказано його поширення, а в примітках (у разі потреби) – таксономічні, номенклатурні чи хорологічні коментарі. Назви родів та видів, а також їхні синоніми (у круглих дужках) наведені за абетковим принципом. У квадратних дужках додатково наведені альтернативно прийнятні на сьогодні назви (виділені напівжирним курсивом). Ці назви, які є альтернативно прийнятними у межах певної класифікаційної схеми, не слід плутати з альтернативними назвами у розумінні Статті 36.3 «Міжнародного кодексу номенклатури водоростей, рослин та грибів» (Turland *et al.* 2018, Mosyakin & McNeill 2016). Зірочкою (*) позначені культивовані рослини, знаком оклику (!) – здичавілі та натуралізовані культивовані рослини («втікачі з культури»), знаком питання (?) – рослини, наведення яких потребує підтвердження. Ботаніко-географічні райони, представлені у хорологічних діагнозах, наведені відповідно до геоботанічного районування території України (Shelyag-Sosonko 1985). Флористичне районування Українських Карпат прийняте за В.І. Чопиком (Chopyk 1969). В окремих випадках вказані також більш конкретні місцезнаходження (зазначено адміністративні райони). Поширення видів на території України наведено за достовірними джерелами (флорами, визначниками, опублікованими науковими статтями в журналах ботанічного профілю, а також на основі опрацьованих гербарних матеріалів).

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Salicaceae Mirb., 1815, *nom. cons.*

До родини *Salicaceae* раніше включали три роди: *Salix* L., *Polulus* L. та *Chosenia* Nakai (останній рід нині уключено до складу роду *Salix*), що об'єднували від 400 до 480 видів, поширених на більшій частині суші (крім Австралії, Нової Зеландії, Океанії, Антарктики). Генетичні дослідження, узагальнені групою філогенії покритонасінних (APG) значно розширили межі *Salicaceae* до 56 родів і 1400 видів, включаючи і тропічні *Scyphostegiaceae* і багато з колишніх *Flaucortiaceae* (Chase *et al.* 2002, Christenhusz & Byng 2016, Stevens 2001, Ogutcen *et al.* 2024). За даними онлайн ресурсу World Flora Online Plant List (WFOPL) на 15 квітня 2025 р. родина *Salicaceae* нараховує близько 770 видів, що входять до складу 57 родів. Раніше родину *Salicaceae* включали до одноіменного порядку *Salicales* Lindl.; у прагматичній класифікації покритонасінних флори України, запропонованої С.Л. Мосякіним (Mosyakin 2013) *Salicaceae*, разом із *Violaceae* Batsch. включені до порядку *Violales* Vent. ex Bercht. & J.Presl, тоді як в філогенетичних системах APG III, APG IV – до порядку *Malpighiales* Juss. ex Bercht. & J.Presl клади розидів, що узгоджується з результатами молекулярних досліджень про тісний зв'язок між *Salicaceae* і *Flaucortiaceae* з *Malpighiales*. Систематика *Salicaceae* є досить склад-

ною через широко поширену гібридизацію та поліплоїдію. У флорі України родина *Salicaceae* представлена двома родами (*Populus*, *Salix*) та 27 автохтонними видами, але ще багато видів культивується, з яких найбільш поширеними є 12 видів.

POPULUS L.

Близько 60 видів, поширених від субтропічних до бореальних лісів у північній півкулі, переважно в лісах помірного поясу (Ding 1995, Eckenwalder 1996). Рід *Populus* вважається досить складним в систематичному плані і є проблемною таксономічною групою при розмежуванні та класифікації видів, що зумовлено високою варіабельністю морфологічних ознак та гібридизацією. Залежно від класифікаційних уподобань, для роду було запропоновано від 22 до 100 природних видів і сотні гібридів та культиварів (Dickmann & Stuart 1983, Eckenwalder 1977, Chao *et al.* 2009). В останній час для вирішення таксономічних проблем роду *Populus* все частіше використовуються дані молекулярних досліджень (Smith & Sytsma 1990, Hamzeh & Dayanandan 2004, Mona *et al.* 2006, Tuskan *et al.* 2006, Yun *et al.* 2015, Wang *et al.* 2014, 2020, Jiang *et al.* 2016, Liu *et al.* 2016, 2017, Zong *et al.* 2019). В Україні – 4 автохтонних видів, з яких один гібридогенного походження та 8 видів, що часто культивуються (з них два також гібридогенного походження).

Populus alba L. (*Populus bachofenii* Wierzb.; *Populus bolleana* Lauche; *Populus hybrida* M.Bieb.; *Populus nivea* (Aiton) Willd.)

• Майже по всій території, крім крайнього півдня, де трапляється лише в культурі і нерідко дичавіє. Часто розводять біля жител, в садах і парках. Раніше для України вид одночасно наводився під двома назвами: *Populus alba* L. і *P. bolleana* Lauche (Bradis 1965, Kotov 1987, Mosaykin & Fedoronchuk 1999, Gorelov 2002a). Всім видам тополів характерний значний (в основному вікового порядку) поліморфізм листків. Особливо він проявляється у рослин *P. alba*, які дуже варіюють за розмірами і формою листків, що стало причиною для виділення чисельних різновидів і навіть видів. Зокрема, рослини з більшими за розмірами, 5–7-лопатовими листками на видовжених пагонах та еліптичними, неправильно кутовими листками на вкорочених пагонах часто визначались як *P. bolleana*, тоді як до *P. alba* відносили рослини з дещо меншими листками, нелопатовими або слабко 3–6-пальчато-лопатовими на видовжених пагонах, та округлими або трикутно-яйцеподібними на вкорочених пагонах. Визнаними синонімами *P. alba* є також назви *P. bachofenii* Wierzb., *P. hybrida* M.Bieb. та *P. nivea* (Aiton) Willd. Зокрема, в колекції В. Бессера в гербарії KW зберігається автентичний зразок Вержбицького *P. bachofenii*: «Banat, am Donauper nächst dem Basiaser Kloster, 29 Jun. 1839, Dr. Wierzbicki», який виявився звичайним *P. alba*. Вид часто гібридує з *P. tremula* L. в місцях їх сумісного зростання. Такі рослини поєднують у собі різним чином сумісні ознаки батьків. Тому для точного визначення зразку важливо бачити і сережки, оскільки форма і надрізаність приквіткових лусок у *P. alba* і *P. tremula* дуже різні, а за спостереженнями деяких авторів різні також і кількість тичинок у квітці і число насіннєвих бруньок в плаценті (Gombocz 1928, Bugała 1960, Marcet 1961, Skvortsov 2007).

***!Populus balsamifera** L. (*Populus candicans* Aiton; *Populus tacamahaca* Mill.; *Populus wobstii* R.I. Schröd. ex Dippel, nom. illegit.)

• Вирощується в садах і парках на більшій частині території країни, головним чином в Лісостепу і Степу і нерідко дичавіє. Раніше для України вид одночасно наводився під двома назвами: *P. balsamifera* L. і *P. candicans* Aiton (Nasarov *et al.* 1952, Bradis 1965, Kotov 1987, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Gorelov 2002a); в культурі цей вид також наводився як *P. wobstii* R.I. Schröd. ex Dippel (Gorelov 2002a). Варіює за розмірами і формою листків та опушенням пагонів. Рослини з широкояйцеподібно-серцеподібними листками (трохи схожими на листки липи), довжина яких перевищує ширину не більше ніж в 1,5 рази, з довгими черешками, що перевищують, або навіть рівні за довжиною з пластинками та опушеними пагонами визначали як *P. candicans*, тоді як рослини з яйцеподібними або яйцеподібно-ланцетними, при основі закругленими, до верхівки поступово звуженими листками, довжина яких перевищує ширину в 1,5–2 рази, з черешками, коротшими за пластинку в 1,5–2,2 рази та голими, або лише дещо опушеними молодими пагонами – як *P. balsamifera* L. В літературі (Nasarov *et al.* 1952) для України (м. Київ) *P. balsamifera* наводиться також як *P. tacamahaca* Mill. Гібридує з *P. trichocarpa* Torr. & A.Gray ex Hook (нотовид описаний під назвою *P. × hastata* Dode).

***Populus × berolinensis** K.Koch (*P. laurifolia* Ledeb. × *P. nigra* L. f. *italica* (Münchh.) A.Andersen)

• Широко культивується в садах і парках. Рослина має пірамідальну крону, але гілки менш притиснуті до стовбура, ніж у *P. nigra* L. f. *italica* (Münchh.) A.Andersen (≡ *P. italica* (Münchh.)

Moench). За формою листків нагадує *P. laurifolia* Ledeb., але з обох боків листки майже однокольорові, з ледь помітною, напівпрозорою окантовкою. Від *P. nigra* s. str. відрізняється ребристими річними пагонами, яйцеподібними пластинками листків і наявністю поздовжньої борозенки зверху на черешку (Tsvelev 2012).

***!Populus × canadensis** Moench [*P. deltoides* W.Bartram & Marschal × *P. nigra* L.] (*Populus angulata* Aiton; *Populus deltoides* auct. non W.Bartram & Marschal; *Populus euramericana* Guinier, nom. superfl.; *Populus × regenerata* A.Henry; *Populus robusta* (Simon-Louis ex Schelle) Schneid.; *Populus × serotina* Hartig)

• Широко культивується в садах і парках у багатьох гібридних формах і нерідко дичавіє. В літературі для України іноді наводиться під різними назвами: *P. deltoides* W.Bartram & Marschal (Bradis 1950, 1965, Nasarov et al. 1952, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Gorelov 2002a), *P. robusta* (Simon-Louis ex Schelle) Schneid. (Nasarov et al. 1952), *P. × serotina* Hartig (Nasarov et al. 1952), *P. euramericana* Guinier чи *P. × regenerata* A.Henry (Gorelov 2002a). Синонімом типового *P. deltoides*, природний ареал якого знаходиться в Північній Америці, є також назва *Populus angulata* Aiton, що наводиться для міст Харкова та Донецька (Nasarov et al. 1952, Gorelov 2002a).

Populus × canescens (Aiton) Sm. [*P. alba* L. × *P. tremula* L.] (*Polulus alba* L. var. *canescens* Aiton; *Populus × hybrida* M.Bieb., nom. illeg.)

• Трапляється поодинокими особинами в місцях зростання батьківських видів, а також культивується в садах і парках країни, включно з Кримом. Рослини за листками дещо нагадують *P. tremula*, але листки більш крупнозубчасті, в молодому стані знизу вкриті тонкою сірою поволокою, як і молоді гілки та бруньки; в дорослому стані листки зверху темнозелені, глянцеві, знизу майже голі, сіруваті. З невідомих причин в базі даних POWO 2025 для України вид не наводиться, хоч для всіх суміжних країн на заході і сході вказується; проте наводиться в базі даних Hassler (1994–2025).

***Populus laurifolia** Ledeb. (*Populus crispa* Dippel)

• Часто культивується в садах і парках. З групи «бальзамічних» тополів (*Populus balsamifera* L. aggr.).

***Populus longifolia** Fisch. (*Populus trisis* auct. non Fisch.)

• Нерідко культивується в садах і парках. З групи «бальзамічних» тополів. Від *P. tristis* Fisch., з яким його іноді синонімізують (POWO 2025) *P. longifolia* відрізняється вужчими листовими пластинками з клиноподібною основою.

Populus nigra L. [*Populus nigra* L. subsp. *nigra*] (*Populus charkowiensis* R.I.Schröd.; *Populus croatica* Waldst. & Kit. ex Besser; *Populus gracilis* Grossh.; *Populus italica* (Münchh.) Moench; *Populus panonica* Kit. ex Besser; *Populus sosnowskyi* Grossh.)

• Звичайно по всій країні, крім Карпат, Передкарпаття та півдня Степу. Зростає також в Криму, але в базі даних POWO 2025 з невідомих причин не наводиться. Також часто культивують в озелененні, де іноді наводиться під назвою *Populus charkowiensis* R.I.Schröd. В культурі вирощується садова форма з вузькопірамідальною кроною – *Populus nigra* L. f. *italica* (Münchh.) A.Andersen (≡ *P. italica* (Münchh.) Moench; ≡ *P. nigra* var. *italica* Münchh.; *P. nigra* L. subsp. *italica* (Münchh.) Asch. & Graebn.; *P. nigra* L. var. *pyramidalis* (Rozier) Spach; ≡ *P. pyramidalis* Rozier), яку в літературі іноді визнають за окремий вид під назвою *P. italica* (Münchh.) Moench, але часто наводиться за невійною авторською комбінацією, як *P. italica* (Du Roi) Moench (Nasarov et al. 1952, Kotov 1987, Mosaykin & Fedoronchuk 1999, Gorelov 2002a, Skvortsov 2007), або під назвою *P. pyramidalis* Rozier (Bradis 1950, 1965). Це південноєвропейська пірамідальна тополя, яка появилась в кінці XVII або на початку XVIII століття в Італії, для якої характерна густа, щільна крона, яка починається низько, іноді майже від самої землі, а також кора, яка рано набуває вигляду старої тріщинуватої.

***Populus simonii** Carrière (*Populus laurifolia* Ledeb. var. *simonii* (Carrière) Regel)

• Нерідко культивується в садах і парках. З групи «бальзамічних» тополів.

***Populus suaveolens** Fisch. ex Poit. & A.Vilm. [*Populus suaveolens* Fisch. ex Poit. & A.Vilm. f. *suaveolens*] (*Populus balsamifera* L. var. *suaveolens* (Fisch. ex Poit. & A.Vilm.) Kuntze; *Populus koreana* Rehder; *Populus maximowiczii* Henry; *Populus suaveolens* Fisch. ex Poit. & A.Vilm. var. *pyramidalis* Regel)

• Культивується в садах і парках, іноді під назвою *Populus koreana* Rehder чи *Populus maximowiczii* Henry. З групи «бальзамічних» тополів. В культурі може траплятися також гібрид *P. suaveolens* × *P. laurifolia*, описаний як *Populus × moscoviensis* R.I.Schröd. ex Wolkenst., який за формою листків нагадує *P. suaveolens* (листки на вкорочених пагонах широкоовальні, з найбільшою шириною близько середини, з черешками, рівними майже половини листової пластинки; на ростових пагонах черешки набагато коротіші за ширину пластинки), але має ребристі річні гони.

Populus tremula L. (*Populus rotundifolia* Griff.)

• Звичайно по всій країні. В культурі іноді культивується під назвою *Populus rotundifolia* Griff. Морфологічно мінливий вид, і, за спостереженнями А.К. Скворцова (Skvortsov 2007), завдяки

здатності давати рясну кореневу поросль легко можуть утворюватися цілі гаї з якими-небудь незвичними ознаками.

****Populus tristis* Fisch. (*Populus trichocarpa* Torr. & A.Gray ex Hook)**

• Культивується в садах і парках. З групи «бальзамічних» тополів. Від *P. longifolia* відрізняється ребристими річними пагонами та ширшими і більш контрастними листками.

В Україні крім спонтанних та вже наведених вище культивованих видів, в ботанічних садах та дендраріях вирощуються ще багато інших видів/нотовидів (нерідко під псевдонімічними назвами): *Populus* × *acuminata* Rydb. (*P. angustifolia* E.James × *P. deltoides* L.), *P. eugenii* Simonk. (сучасна назва *P. deltoides* L. subsp. *monilifera* (Aiton) Eckenw.), *P. monilifera* Aiton (= *P. deltoides* L. subsp. *monilifera* (Aiton) Eckenw.), *P.* × *petrowskiana* (R.I.Schröd. ex Regel) Dippel (*P. deltoides* L. × *P. laurifolia* Ledeb.), *P. plantierensis* C.K.Schneid., *P. plasiocarpa* Oliv., *P. pseudograndidentata* Dode, *P.* × *rasumowskiana* (R.I.Schröd. ex Regel) Dippel (*P. laurifolia* Ledeb. × *P. nigra* L.), *P.* × *tomentosa* Carrière (*P. adenopoda* Maxim. × *P. alba* L.), *P. tremuloides* Michx., *P. wilsonii* C.K.Schneid., *P. virginiana* Foug. (*P. deltoides* L. subsp. *deltoides*).

До слова, найбільша колекція тополів в Україні на сьогодні представлена у Харкові в Українському науково-дослідному інституті лісового господарства та агролісомеліорації імені Г.М. Висоцького, де проходять випробування кілька десятків гібридних тополів різного господарського призначення (для отримання деревини, створення короткоротаційних біоенергетичних плантацій, отримання саліцину тощо). До Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні (<https://data.gov.ua/dataset/ccf95f4a-8238-4b18-a4d3-002444876325>) внесено сорт тополі – Макс 4 (Max 4).

SALIX L.

Під *Salix* є одним з найчисельніших за видовим складом в родині *Salicaceae*, який налічує від 300 до 600 видів, поширених на більшій частині суші (крім Австралії, Нової Зеландії, Антарктиди), але головним чином в гірських районах Євразії і Північної Америки. Має складну таксономію, що зумовлено частою гібридизацією видів, поліплоїдією та значною внутрішньовидовою фенотипічною мінливістю (Argus 1974, Hersch-Green et al. 2014, Gramlich et al. 2016, Wagner et al. 2021) і є одним із найважчих для видової ідентифікації серед деревних рослин (Marchenko & Kuzovkina 2021b). В місцях сумісного зростання всі види верб гібридизують між собою (Skvortsov 1968, 1981, Vasylenko 2007, Konechnaya 2012, Ishchuk 2015). Зокрема, лише на Британських островах відмічено 84 гібридних форм (з 2–3 батьківськими видами), з яких 68 описані у статусі нотовидів (Stace et al. 2015). Рівень гібридизації значно підвищується на порушених місцезростаннях і на межах ареалів видів. В Україні інтрогресивна гібридизація верб найчастіше відбувається на Поліссі та в Лісостепу, де представлена найбільша різноманітність видів. Практично всі представники роду *Salix* – гігрофіти і геліофіти, тому дуже швидко заселяють нові місця. Для видів верб характерна легка здатність генеративного та вегетативного розмноження, рослини мають інтенсивний ріст і високу продуктивність, особливо на молодих стадіях розвитку. Характеризуються високою екологічною диференціацією, є стійкими до промислових забруднень, перспективні для використання в біоіндикації і першими населяють техногенні ландшафти як, зокрема, території Каховського водосховища, нині зруйнованого воєнними діями російської федерації (Didukh et al. 2024). За даними Л. Ішук (Ishchuk 2015) в Україні зростає 24 автохтонних видів верб, з яких найпоширенішими є лише 7 видів, 10 видів поширені на південній або південно-східній межі своїх ареалів, 8 видів мають острівне поширення тільки в Українських Карпатах і потребують охорони, а 6 видів занесені до Червоної книги України (Didukh 2009). Ю. Фучило і М. Збитна (Fuchylo & Sbytina 2009) та Ю. Фучило й інші (Fuchylo et al. 2013) наводять 25 автохтонних видів верб. В. Крічфалушій лише для території Карпат наводить 24 види дикорослих верб, із яких підтверджено 22 (Krichfalushy 1982). За нашими даними в Україні достовірно відомо 23 автохтонних видів, а також багато гібридних форм; з інтродукованих видів верб найчастіше культивуються чотири види.

***Salix acutifolia* Willd. [*Salix acutifolia* Willd. f. *acutifolia*] (*Salix daphnoides* Vill. var. (*B*) *acutifolia* (Willd.) Anders.; *Salix pruinosa* Besser, nom. illeg.; *Salix violacea* Willd., nom. nud.)**

• В центральних та східних районах країни, крім крайнього півдня та Криму; в західних областях лише в культурі, але як спонтанний (природний) вид наводиться і для Полісся, зокрема Ківерцівського національного природного парку «Цуманська пуща» (Bezsmertna et al. 2024). В базі даних POWO 2025 для України з невідомих причин не наводиться, але наводиться в онлайн базі даних Hassler (1994–2025), а також для Криму (Euro+Med Plant Base 2025), що малоімовірно. Варіює за забарвленням кори (від червонобурої або яскравочервоної з сизою поволокою (var. *tatarica* Nasarov, nom. illeg., descr. ross.) до яечножовтої, без поволоки (var. *vitellina* Nasarov, nom. illeg., descr. ross.). Гібридує з *S. daphnoides* Vill., *S. purpurea* L.: відомо з Донецького Лісостепу (Білосарайська коса, (Nasarov et al. 1952) та *S. rosmarinifolia* L.: відомо з Чернігівського Полісся та околиць с. Водяне Водянської сільської територіальної громади Кам'янсько-Дніпровського району Запорізької області (in herb. KW). У флорі України є однією з найбільш ранньоквітучих верб, серезки якої починають розпускатися уже в березні місяці.

Salix alba L. [*Salix alba* L. subsp. *alba*] (*Salix alba* L. f. *macrophylla* Zapal.; *Salix flexibilis* Gilib., nom. illeg.)

• Майже по всій країні, як в дикому стані, так і в культурі; вирощують також плакучі форми південноєвропейського походження. Дуже варіює за формою листків та їх опушенням. Зокрема, в Україні (в природі і культурі) представлені такі форми, як: f. *alba* – листки ланцетні, звичайно по всій території (in herb. KW); f. *angustifolia* Lasch – листки лінійно-ланцетні (околиці Харкова та Херсона, KW); f. *coerulea* W.D.J.Koch – листки зверху голі, знизу злегка опушені, сизуваті (Чернігівське Полісся – околиці с. Слабин Гончарівської селищної громади Чернігівського району Чернігівської області; Правобережний Лісостеп – околиці м. Вінниця, с. Нова Прилука Турбівської селищної громади Вінницького району Вінницької області (KW); Лівобережний Лісостеп – околиці с. Іржавець Ічнянського району Чернігівської області (KW); Донецький Лісостеп – околиці м. Макіївка; Лівобережний Злаковий Степ – околиці села Водяне Кам'янсько-Дніпровського району Запорізької області (KW); f. *concolor* Regel – листки з обох боків зелені (Nasarov 1936); f. *sericea* Gaud. – листки з обох боків сріблясто-шовковисті (Правобережний Лівобережний Лісостеп (Besser, herb. KW) та Лівобережний Лісостеп – околиці с. Іржавець Ічнянського району Чернігівської області, KW); f. *vitellina* (L.) Seringe (≡ *S. vitellina* L.) – кора гілок яечножовта або червонувата (Чернігівське Полісся, Правобережний та Лівобережний Лісостеп, Лівобережний Злаково-Лучний Степ, Nasarov et al. 1952). Часто гібридує з *S. triandra* L. та адвентивним видом *S. fragilis* L. (останній гібрид відомий як *S. × rubens* Schrank, назву якого нещодавно було неправомерно замінено на *S. × fragilis* L. (*S. alba* × *S. euxina* I.V. Belyaeva). Зокрема, такі гібридні форми нині відмічені на осушеному дні зруйнованого Каховського водосховища після підриву дамби, де зараз формуються вербово-тополеві угруповання, які швидко заселяють звільнені від води території (Didukh et al. 2024).

Salix alpina Scop. (*Salix jacquiniana* Willd.; *Salix jacquinii* Host; *Salix myrsinites* L. var. *jacquiniana* (Willd.) W.D.J.Koch; *Salix myrsinites* auct. non L., p. p.)

• В Карпатах, масив Свидовець (гора Близниця). Раніше вид наводився як *Salix jacquinii* Host. (Bradis 1950, 1965, Nasarov et al. 1952). *Salix alpina* морфологічно дуже подібна до *S. retusa* L. (остання раніше наводилася під назвою *S. kitaibeliana* Willd.) і в гербарних матеріалах рослини часто плутають. Але *S. alpina* добре відрізняється від *S. retusa* за характером опушення листків (шовковисто-шерстистими в молодому стані, пізніше майже голими, але густовійчастими по краях, тоді як у *S. retusa* листки голі, іноді сіро-опушені або лише з поодинокими війками по краях); рослини *S. alpina* відрізняються також опушеною в молодому стані зав'яззю та бруньками. Охороняється як зникаючий вид (The list of plant 2021).

Salix aurita L. (*Caprea aurita* (L.) Opiz; *Salix rugosa* Ser.)

• В Карпатах, Передкарпатті, на Поліссі, в Лісостепу (зрідка). В базі даних POWO 2025 наводиться також для Криму, що є малоімовірним. Варіює за формою листків та їх опушенням (від дрібних, довгасто- або еліптично-ланцетних (var. *spathulata* Wimm.), овально-круглястих, біля основи злегка серцеподібних (f. *cordifolia* Wimm.) до досить великих, ромбічно-круглястих або широко-обернено-яйцеподібних (f. *rhomboidalis* Wimm.). Гібридує в місцях контакту з *S. cinerea* L. (відомо із Закарпаття, Правобережного Полісся, Лісостепу, Правобережного Злаково-Лучного Срену, Nasarov et al. 1952), *S. lapponum* L. (відомо з Лівобережного Лісостепу, м. Суми, in herb. KW), *S. myrtilloides* L. (відомо з Волинського, Житомирського та Чернігівського Полісся, KW), *S. silesiaca* Willd. та *S. starkeana* Willd. (= *S. livida* Wahlenb.) (відомо з Чернігівського Полісся – с. Берестовець Комарівської сільської громади Ніжинського району Чернігівської області; Лівобережного Лісостепу: с. Куданівка Лебединської міської громади Сумського району Сумської області; околиць м. Харкова, м. Полтава), Донецького Лісостепу (м. Святогірськ) (Nasarov et al. 1952).

***Salix babylonica** L. [*Salix babylonica* L. f. *babylonica*] (*Salix matsudana* Koidz.)

• Культивують переважно в південних районах, а також в Криму як вербу з плакучими гілками. На думку А.К. Скворцова (Skvortsov 1968) *S. babylonica* в Європу, зокрема і в Крим, попала ймовірно в XVII столітті з Близького Сходу, і до сих пір трапляється лише як один інтродукований жіночий

клон з плакучими гілками, тоді як в Середній Азії є не менше трьох плакучих клонів (серед них і чоловічий), що може свідчити про те, що туди *S. babylonica* попала іншим, прямим шляхом з Китаю. Синонімом типової *S. babylonica* є назва *Salix matsudana* Koidz., що раніше (Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Gorelov 2002b) помилково визнавалася за окремий вид з дрібнішими листками. Гібридує з *S. fragilis* L. У культурі трапляється дуже своєрідна форма з покрученими гілками – *S. babylonica* L. f. *tortuosa* Y.L.Chou., а також форма зі згорнутими в кільце листками – *S. babylonica* L. f. *annularis* (J.Forbes) Asch.

• Крим *S. babylonica* в культурі поширена також ще одна верба з плакучими гілками: *S. × pendulina* Wender nothof. *pendulina*, яка раніше (Skvortsov 1968) помилково наводилася під двома назвами – як *S. blanda* Anderss. і *S. × salamonii* (Carrière) Carrière (див. нижче *S. × pendulina*).

Salix caprea L.

• Майже по всій країні (включно з Кримом), але частіше в північних районах. Дуже варіює за формою листків – від вузьколанцетних (f. *angustifolia* Ser.), ланцетних (f. *lanceolata* Andersson), яйцеподібно-довгастих (f. *obovato-oblonga* Andersson), еліптичних (f. *elliptica* A.Kern.), злегка серцеподібних (f. *subcordata* Andersson) до майже круглястих (f. *rotundifolia* Gaug.). Гібридує з *S. aurita* L.: відомо з смт Івана Франка Яворівського району Львівської області (Nasarov et al. 1952), *S. cinerea* L.: наводиться для Полісся, Лісостепу та Степу, де трапляється разом з батьківськими видами), *S. eleagnos* Scop.: у Карпатах, над потоком Гранітним (Nasarov et al. 1952), *S. gmelinii* Pall.: відомо з Розточчя – с. Пеняки Підкам'янської селищної громади Золочівського району Львівської області) та з *S. silesiaca* Willd. (Nasarov et al. 1952).

Salix cinerea L. (*Caprea cinerea* (L.) Opiz; *Salix lutescens* A.Kern.)

• Майже по всій країні, включно з Кримом, але частіше в північних районах. Варіює за формою листків: від ланцетних, видовжено-загострених (var. *spuria* Wimm. & Krause), обернено-яйцеподібно-ланцетних (var. *longifolia* Andersson) до обернено-яйцеподібних, короткозагострених (var. *obovata* (Ser.) Gaudin). Гібридує з багатьма видами: *S. aurita* L.: відомо з Закарпаття (с. Нове Село Вилоцької селищної ради Берегівського району); Розточчя (с. Зубра Солонківської селищної громади Львівського району Львівської області); Київського Полісся (околиці м. Київ, Дарниця, м. Вишгород); Злакового Лучного Степу (околиці м. Вінниця; Правобережного Лісостепу: околиці с. Тишківське Краснопільської сільської громади Гайсинського району Вінницької області; Лівобережного Лісостепу: околиці м. Київ, Лубенський район Полтавської області, околиці с. Куданівка Лебединської міської громади Сумського району Сумської області, околиці міст Харкова та Мерефи, околиці сіл Лизогубівка, Дергачі Харківської області; Лівобережного Злаково-Лучного Степу: сосновий бір в Самарівському (колишньому Новомосковському) районі Дніпропетровської області (Nasarov et al. 1952); *S. caprea* L.: відомо з Розточчя: с. Зубра Солонківської селищної громади Львівського району Львівської області; Лівобережного Злаково-Лучного Степу: Самарський район) (in herb. KW); *S. myrsinifolia* Salisb. (*S. × strepida* J.Forbes): відомо з околиць сіл Черемошне та Нівецьке Поліської селищної громади Вишгородського району Київської області: Kuzemko et al. 2023); *S. purpurea* L.: відомо з с. Білі Ослави Делятинської селищної громади Надвірнянського р-ну Івано-Франківської області (KW); *S. silesiaca* Willd.: відомо з смт Івана Франка Яворівського району Львівської області (KW); *S. starkeana* Willd. (= *S. livida* Wahlenb.): відомо з м. Дубляни Львівської області) та *S. viminalis* L.: відомо з Передкарпаття (KW).

Salix daphnoides Vill. (*Salix daphnoides* Vill. var. *pomeranica* (Willd. ex Link) W.D.J.Koch; *Salix pomeranica* Willd. ex Link; *Salix pulchra* Wimm. & Krause; nom. illeg.)

• В Карпатах: достовірно відомо з околиць м. Коломия Івано-Франківської області, але за старими літературними даними наводиться також для верхів'їв р. Черемош, Розточчя (с. Лисиничі Львівської територіальної громади) та Волинського Полісся (с. Заячівка Поворської сільської громади Ковельського району Волинської області) (Nasarov et al. 1952). У 2018 році цей вид було виявлено у Чернівецькій області, як дерево, що зростало в заплавному лісі вздовж лісової дороги, яке впало внаслідок будівництва дороги, що документально підтверджено гербарним зразком: «Україна. Чернівецька обл., Глибоцький р-н, біля с. Петричанка, берег р. Малий Сірет, вис. 325 м, 48.05036° N, 25.86494° E, 27.07.2018, визн. Л. Борсукевич» (Moysiienko et al. 2024). В дендрологічних колекціях вид відомий під нелігитимною назвою *Salix pulchra* Willd. ex Link., як швидкоростуче високе дерево з майже пірамідальною кроною. За описом, від морфологічно близького *S. acutifolia* Willd., з яким його іноді плутають, відрізняється товстішими (1,7–2,4 мм) річними пагонами, більш-менш опушеними, по крайній мірі у верхній частині (у *S. acutifolia* річні пагони 1,2–1,8 мм завтовшки, голі або лише молоді з розсіяним опушенням), широколанцетними короткозагостреними квітковими бруньками (у *S. acutifolia* квіткові бруньки ланцетні, поступово загострені), розширеними черешками листків при генеративних бруньках, помітно опушеними листками (по крайній мірі молоді листки), коротшими ніжками коробочки (0, 3–0.7 мм завдовжки,

а не 0.7–1,5 мм) та рильцями, коротшими за стовпчик. Часто культивується біля жител і на кладовищах.

Salix eleagnos Scop. (*Salix incana* Schrank.)

• В Карпатах, де проходить східна межа поширення виду; іноді культивується. Вид раніше (Bradis 1950, 1965, Nasarov et al. 1952) наводився як *Salix incana* Schrank. У культурі поширена також декоративна форма – *S. eleagnos* f. *angustissima* з вузькими листками. Гібридує з *S. caprea* L. (відомо над потоком Грамітним в Гринявських горах) та *S. gmelinii* Pall. (Nasarov et al. 1952).

Salix fragilis L. (*Salix decipiens* Hoffm.; *Salix fragilis* L. f. *bullata* (Rehder) Rehder; *Salix fragilis* L. f. *comosa* Zapal.; *Salix fragilis* L. f. *subglabrisquamis* Zapal. L.; *Salix fragilis* L. f. *sublaxiflora* Zapal.; *Salix fragilis* L. var. *bullata* Rehder; *Salix fragilis* L. var. *decipiens* W.D.J.Koch; *Salix fragilis* L. var. *sphaerica* Hryn.; *Salix fragilis* L. var. *vitellina* Jess.)

• По всій території країни, крім крайнього півдня і Степового Криму; є одним із найчастіше культивованих деревних видів верб. Часто гібридує з *S. alba* L., *S. babylonica* L., *S. pentandra* L. та *S. triandra* L., і в багатьох випадках вказівки на зростання *S. fragilis* насправді є гібридами цих видів. Зокрема, вербняки, які нині формуються на території зруйнованого Каховського водосховища, нагадують гібрид *S. fragilis* × *S. alba*, описаний як нотовид **Salix** × **rubens** Schrank (in Baier. Fl. 1: 226 (1789) (= *Salix* × *fragilissima* Host.; = *Salix* × *palustris* Host.; = *Salix* × *russeliana* Sm.; = *Salix* × *viridis* Fr.). За спостереженнями багатьох дослідників (Woloszczak 1889, Szafer 1921, Nasarov 1936, Buser 1940, Lawalrée 1952, Rechiger 1957, Skvortsov 1968), в природі «чиста» *S. fragilis* трапляється набагато рідше, ніж її гібриди, особливо з *S. alba*.

У базі даних POWO 2025 розуміння *S. fragilis* прийнято за І. Беляєвою (Belyaeva 2009), яка застосувала видову назву для позначення гібриду *Salix* × *fragilis*, батьківськими видами якого вона вказала *S. alba* L., що широко поширена по всій Європі (крім Скандинавії), Середземномор'ї, Західному Сибіру, Малій та Центральній Азії та *S. euxina* I.V.Belyaeva, описана нею з території первинного ареалу *S. fragilis* (північної та північно-східної частини Малої Азії). Причиною такого нетрадиційного розуміння видової назви *S. fragilis* стала недавно проведена К. Хрістенсеном і Б. Йонселлом (Christensen & Jonsell 2005) лектотипіфікація виду, які ідентифікували його за зразком «LINN 1158.18» з ліннеївського гербарію (К). Але, як виявилось, цей зразок відповідає опису іншому виду – *S. pentandra* L. Пізнішими дослідженнями цього зразка (LINN 1158.18) О.Марченком і Ю. Кузовкіною (Marchenko & Kuzovkina 2022) було уточнено, що він є гібридом *S. pentandra* × *S. fragilis* (*S.* × *meyeriana* Rostk. ex Willd.). В протолозі *S. fragilis* Лінней зробив посилання як на ознаки «чистого» виду *S. fragilis*, так і помилково вказав на ознаки його гібриду з *S. pentandra*, базуючись, мабуть на тому, що у цього гібриду гілки також крихкі. Тому, щоб зберегти назву *S. fragilis*, яка широко вживається вже тривалий час (понад 260 років), необхідно було обрати новий тип, який би відповідав діагнозу виду. Але оскільки іншого типового матеріалу в ліннеївському гербарії не було знайдено, тому автори запропонували обрати за тип один із гербарних зразків *S. fragilis*, цитованих А. Скворцовим (Skvortsov 1973) для Закавказзя і північної частини Туреччини: «Закавказье [Турция], Карская обл, Промежуточное, берег р. Кяклик [провинция Карс, от Сарыкамыса до Каракурта, ок. 40°15'N+42°11'E], 11 мая 1914 г., Туркевич, Iter Transcauc. no. 245 (LE 01065618)», що нині зберігається в Гербарії LE (м. Санкт-Петербург). Вибір нового лектотипу *S. fragilis* із цитованих А. Скворцовим закавказьких і північнотурецьких зразків пояснюється тим, що А. Скворцов досить детально описав діагностичні ознаки *S. fragilis*, а Закавказзя й північна частина Малої Азії вважаються батьківщиною виду, звідки його пізніше, імовірно ще за часів Римської імперії було інтродуковано в Європу, де рослини, переважно шляхом вегетативного розмноження, на сьогодні сформували величезний вторинний ареал (Skvortsov 1973). Однак, пропозиція обрання такого лектотипу була відхилена Комітетом з номенклатури судинних рослин (NCVP), який не рекомендував типіфікувати назву *S. fragilis* L. цим зразком через можливу наявність іншого оригінального ліннеївського матеріалу, що може зберігатися в Упсалі (Швеція) (Brummitt 2009). Оскільки опис ліннеївського виду *S. fragilis* не відповідав раніше лектотипіфікованому зразку LINN 1158.18 з Гербарію Ліннея, а новий запропонований тип, обраний із цитованих А. Скворцовим зразків відхилено, лектотипіфікація *S. fragilis* не була завершена. Тому, для збереження назви *S. fragilis*, Комітет з номенклатури рослин запропонував І. Беляєвій, як монографу роду *Salix*, обрати інший тип з гербарію в Упсалі, зразком якого міг користуватися Лінней при описі виду. Шляхом складних таксономічних комбінацій І. Беляєва лектотипіфікувала назву *S. fragilis* зразком, обраним нею з гербарію Цельсія в Упсалі (K000335241), що відповідає не «чистому» виду *S. fragilis*, а його гібриду *S.* × *fragilis* (*S. alba* × *S. euxina* I.V.Belyaeva), який ще раніше був відомий як *S.* × **rubens** Schrank. (*S. alba* × *S. fragilis*). Другий батьківський вид – *S. euxina*, яким фактично було замінено назву *S. fragilis*, І. Беляєва описала з території первинного ареалу *S. fragilis* (північної і північно-східної частини Малої Азії). Але на сьогодні видова самостійність *S. euxina* не підтверджена. Про це

свідчать, зокрема, недавно проведені дослідження О. Марченка і Ю. Кузовкіної (Marchenko & Kuzovkina 2022), які проаналізували зразки *S. euxina*, ідентифіковані І. Беляєвою і з'ясували, що морфологічні ознаки не відповідають опису виду, а кількість насінних зачатків, що є надійним критерієм для ідентифікації видів *Salix* (Chmelář 1977, Argus 1986, 2010, He et al. 2019, Marchenko 2019, Marchenko & Kuzovkina 2020, 2021a,b, 2022), такі ж, як і у *S. alba*. Також було невдало обрано тип *S. euxina*, на гербарному екземплярі якого немає гілки з квітками (сережками), що є дуже важливим для ідентифікації видів. Тому все це унеможливило застосування назви *S. euxina*. Це підтверджується також дослідженнями згаданих авторів оригінальних ліннеївських описів *S. fragilis* та споріднених з ним видів *S. alba* і *S. pentandra*, а також гербарних зразків, якими слугував К. Лінней при описі видів. Було встановлено, що у кожному із трьох протологів (*S. alba*, *S. fragilis* і *S. pentandra*) наведені характеристики як «чистих» видів, так і їхніх гібридів: *S. fragilis* × *S. pentandra* (у протологах *S. fragilis* і *S. pentandra*) та *S. alba* × *S. fragilis* (у протолозі *S. alba*). Базуючись на ліннеївських описах видів (у протологах яких наведені також ознаки гібридних форм), морфологічних, географічних даних та кількості насінних зачатків, автори дійшли висновку про помилковість ототожнення *S. euxina* з *S. fragilis*. Заміна назви виду *S. fragilis* на *S. euxina*, та назви раніше описаного гібриду *S. × rubens* (*S. alba* × *S. fragilis*) на назву *S. × fragilis* (*S. alba* × *S. euxina*) була некоректною. Це заплутало розуміння *S. fragilis* і призвело до номенклатурної й таксономічної плутанини, спричиненої цими інноваціями. Тому автори рекомендують і надалі продовжувати використовувати назву *S. fragilis* для «чистого» виду верби (верби ламкої) і назву нотовиду *S. × rubens* Schrank для її гібриду з *S. alba*, як було й раніше, і як зараз прийнято в онлайн базі даних Hassler (1994–2025). Але для збереження назви *S. fragilis* необхідно обрати новий тип (neoelectotypus). Для вибору типу дослідники рекомендують базуватися на характерному описі виду, що найповніше відповідає діагнозу, зробленому А. Скворцовим (Skvortsov 1973), який описав *S. fragilis* як дерево з широкою, майже кулястою кроною, гілками, які відламуються при легкому натисканні, великими гілками й листками, та чорніючими верхівками бруньок внаслідок відмирання брунькових лусок пізньої осені та взимку (повідомлення про можливу крихкість гілок у *S. alba* чи *S. pentandra*, за А. Скворцовим, може свідчити лише про те, що ці зразки могли бути гібридами *S. alba* з *S. fragilis* або *S. fragilis* з *S. pentandra*). Одним із легко впізнаваних і широко поширених представників *S. fragilis*, що відповідає діагнозу, який навів А. Скворцов, є різновид *S. fragilis* var. *bullata* Späth з компактною кулястою кроною, описаний з Данії. Можливо, саме такі рослини мав на увазі Лінней, при описі *S. fragilis*. Тому для нової типіфікації (неолектотипіфікації) *S. fragilis* доцільно було б використати зразок *S. fragilis* var. *bullata* Späth, який найповніше відповідає діагнозу Скворцова, і рослини якого, імовірно, міг бачити Лінней при описі *S. fragilis* (Marchenko & Kuzovkina 2022).

****Salix gmelinii* Pall.** (*Salix dasyclados* Wimm.; *Salix longifolia* Host.; *Salix × seringean* Gaudin)

• Нерідко культивується. Вид раніше (Bradis 1950, 1965, Nasarov et al. 1952, Skvortsov 1981, Gorelov 2002b, Konechnaya 2012) наводився як *Salix dasyclados* Wimm. В гербарії KW матеріали відсутні. Є лише два зразки, які помилково визначені як *S. dasyclados* Wimm. Один з них, зібраний І. Григорою («Рівненська область, Вараський (кол. Рафалівський) район, с. Серхів, болото, 28 липня 1954, І. Григора») і перевизначений мною як *S. viminalis* L., а інший, зібраний з околиць м. Києва («Околиці Києва, Голосієво, 22. V., Є.М. Брадів») – перевизначений мною на *S. daphnoides* Vill. За літературними даними гібридує з *S. eleagnos* Scop.

***Salix herbacea* L.** (*Salix nivalis* Schur; *Salix pumila* Salisb.)

• В Карпатах (альпійський та субальпійський пояси): масиви Свидовець (гора Близниця), Чорногора (гори Говерла, Туркул, Шпиці, Ребра, Гутин-Томнатик, Бребенескул, Мунчел, В. Балцатурі, Піп Іван), Мармарош (гора Піп Іван) (Krychfalushiy 1982, Danylyk 2009a, Antosiak et al. 2023). В онлайн базі даних POWO 2025 для України з невідомих причин не наводиться, але наводиться в базах даних Euro+Med Plant Base 2025 та Hassler (1994–2025). Охороняється як рідкісний вид (The list of plant 2021).

****Salix integra* Thunb.**

• Культивується як декоративна рослина. З групи видів спорідненості *S. purpurea* L., від якого відрізняється ширшими, при основі серцеподібними листками.

***Salix lapponum* L.** (*Salix glaucophylla* Besser, nom. illeg.; *Salix nitens* Gilib., nom. illeg.)

• На Поліссі, рідше у Волинському Лісостепу та Розточчі. Є нові повідомлення про знахідки виду (з наведенням координат) в Рівненській області: околиці с. Сестрятин Радивилівської міської громади Дубенського району Рівненської області (Batochenko 2019), Поліському заповіднику: Селезівське лісництво (Bumar 2019, 2023), Сумській області: Глухівський та Середино-Будський райони (Panchenko 2023). Раніше вид наводився також для Карпат: гора Говерла, урочища: Цибульки, Заросляк, Дземброня (Zapałowicz 1908, Stoiko 1973, Skvortsov 1968). Є давні вказівки про зростання *S. lapponum* в околицях мм. Львова і Харкова. Гібридує з *S. aurita* L. та

S. myrtilloides L. (відомо із м. Суми). Охороняється як вразливий вид ([The list of plant 2021](#)).

Salix myrsinifolia Salisb. [*Salix myrsinifolia* Salisb. subsp. *myrsinifolia*] (*Salix lithuanica* Besser ex Ledeb.; *Salix myrsinites* Hoffm., nom. illeg.; *Salix nigricans* Sm.)

• На Поліссі і в Розточчі. Є нові повідомлення (з наведення координат) про місцезнаходження виду на території Поліського заповідника (Селезівське лісництво, [Bumar 2019](#)), в Чернігівській області (околиці сіл Дримайлівка Куликівської селищної ради та с. Ловинь Ріпкінської селищної громади Чернігівського району, [Davydov et al. 2023](#)). Вид раніше ([Bradis 1950, 1965, Nasarov et al. 1952](#)) наводився під назвою *Salix nigricans* Sm. і вказувався також для північної частини Лісостепу. Дуже варіює за формою листків та їх опушенням і є однією з найбільш мінливих видів верби, що стало причиною опису численних форм, різновидів і навіть «дрібних» видів. Зокрема, для України наводяться такі різновиди, як: *S. nigricans* var. *crassifolia* (Schleich. ex J.Forbes) Wimm. (листки майже круглясто-яйцеподібні, коротко загострені, знизу сизуватозелені, злегка пухнасті; *S. nigricans* var. *lancifolia* Wimm. (листки довгасто-ланцетні, коротко загострені, голі, знизу яснозелені); *S. nigricans* var. *parviflora* Wimm. (листки дрібні, голі; сережки короткі, майже яйцеподібні); *S. nigricans* var. *subcordata* Harting (листки широкі, біля основи майже серцеподібні). Нерідко гібридує з іншими видами, але більшість таких рослин, які вважаються в літературі і гербаріях за гібриди насправді такими не є, а являють собою лише різні варіанти мінливості виду. Включений до списку регіонально рідкісних видів Східного Полісся ([Lukash 2010](#)).

Salix myrtilloides L. (*Salix elegans* Besser; *Salix onusta* Besser; *Salix onusta* Besser var. *lithuanica* Besser)

• На Поліссі, Розточчі (дуже рідко, можливо рослина вже зникла), Передкарпатті та в північній частині Лісостепу ([Andrienko & Kagalo 2009](#)). Є нові повідомлення про знахідки виду в Рівненській області (околиці с. Батьківці Острозької територіальної громади та с. Цибухів Радивилівської міської громади, [Batochenko 2019](#)), Поліському заповіднику (Селезівське лісництво, урочище «Калита», [Bumar 2023](#)). Реліктовий гляціальний євросибірський вид, південна мережа суцільного поширення якого проходить через Східне Полісся (Чернігівське та Новгород-Сіверське). Охороняється як вразливий вид ([The list of plant 2021](#)), оскільки дуже чутливий до осушення і випадає вже на перший рік осушення ([Lukash 2010](#)). Гібридує з *S. rosmarinifolia* L. (відомо з Лівобережного Злаково-Лучного Степу: селище Дворічна Дворічанської селищної громади Куп'янського району Харківської області).

***Salix × pendulina** Wender

В Україні нотовид відомий лише в культурі у числі декількох (трьох-чотирьох) клонів і представлений двома нотоформами:

a. **Salix × pendulina** Wender nothof. **pendulina** [*Salix alba* L. × *Salix babylonica* L. f. *pendula* × *Salix euxina* I.V.Belyaeva] (*Salix × blanda* Anderson; *Salix × elegantissima* K.Koch; *Salix × salamonii* (Carrière) Carrière)

• Культивується як дуже декоративна рослина, частіше в західних областях під назвою плакуча, або іноді як вавилонська верба, з якою вона схожа. В декоративному сенсі значно поступається вавилонській вербі (*S. babylonica*), але більш морозостійкіша. В [POWO 2025](#) наводиться лише для Криму. В літературі нотоформа раніше наводилася як *Salix × elegantissima* K.Koch ([Bradis 1950, 1965, Nasarov et al. 1952](#)), або одночасно як *Salix × elegantissima* K.Koch і *Salix × blanda* Anderson ([Mosyakin & Fedoronchuk 1999](#)), але з іншими батьківськими видами (*S. alba* L. × *S. fragilis* L.).

b. **Salix × pendulina** Wender nothof. **tristis** (Gaudin) I.V.Belyaeva

• Культивується як декоративна рослина. Зокрема відмічена в м. Київ на території Національного наукового центру «Інститут бджільництва імені П.І.Прокоповича» ([Didenko et al. 2024](#)).

Salix pentandra L. (*Salix pentandra* L. f. *brevisquamis* Zapal.; *Salix pentandra* L. f. *longipes* Zapal.; *Salix pentandra* L. f. *stenophylla* Zapal.; *Salix pentandra* L. var. *laxifolia* Hartm.; *Salix pentandra* L. var. *longipes* Zapal.; *Salix pentandra* L. var. *polyandra* Roth ex Rchb.; *Salix pentandra* L. var. *stenophylla* Zapal.)

• Майже по всій країні, крім південних районів та Криму. Варіює за кількістю тичинок та розмірами і формою листків, що стало причиною опису численних форм, різновидів і навіть видів. Гібридує з *S. fragilis* L.

Salix phylicifolia L. (*Salix arbuscula* L. var. *phylicifolia* (L.) Rchb.; *Salix arbuscula* Wahlenb., non L.; *Salix bicolor* Ehrh. ex Willd.; *Salix rhaetica* auct. non A.Kern. ex Andersson)

• В Карпатах, в субальпійському поясі, дуже рідко: масив Чорногора (гори Бребенеска, Негруп, Говерла, Брецул, Менчул, Піп Іван, П'єтрос, Туркул). Нещодавно появилось нове повідомлення про місцезнаходження виду біля озера Бребенескул Чорногірського масиву ([Antosiak et al. 2023](#)) За літературними даними *S. phylicifolia* зростає також на Свидовці. Зокрема, В. Кричфалушій

(Krychfalushiy 1982) в гербарії Ужгородського національного університету знайшов два зразки з двох різних зборів із Свидівця (оз. Апшинець). К. Домін (Domín 1929, за Krychfalushiy 1982) наводить цей вид також для гори Герашеска. В чеклісті флори України (Mosyakin & Fedoronchuk 1999) вид помилково наводиться як *Salix rhaetica* A.Kern. ex Andersson, але ця назва насправді є синонімом зовсім іншого, західно-південноєвропейського виду *S. hegetschweileri* Herr ($\equiv$ *S. phyllicifolia* L. subsp. *hegetschweileri* (Heer) Nyman), який в Україну не «заходить». Неправильно розуміли номенклатуру цього виду С. Скворцов (Skvortsov 1981) і Г. Конечная (Konechnaya 2021), які наводили його як *Salix phyllicifolia* L. subsp. *rhaetica* (A.Kern. ex Andersson) A.K.Skvortsov для Карпат (Чорногори).

Salix purpurea L. [*Salix purpurea* L. subsp. *purpurea*]

• В Карпатах (нижня частина), Передкарпатті, Розточчі, Волинському Лісостепу, часто; рідше на Поліссі, в Лісостепу, Степу та в Гірському Криму. Варіює за розмірами та формою листків (від довгастих, пилчастих до дуже вузьких, гострокінцевих). Часто культивується як *S. purpurea*, так і її гібриди, особливо з *S. triandra* L.: відомо з околиць м. Києва (in herb. KW) і нерідко дичавіє. Від *S. purpurea* такі рослини відрізняються яснобурою (а не лимонножовтою) зсередини і з сизою поволокою ззовні корою, пилчастими по всьому краю листками, тоді як у *S. purpurea* листки цілком або лише на верхівці гостропилчасті, а також голою (а не шовковистою), зав'язю. Нерідко гібридує також з *S. viminalis* L. – відомо з околиць Полтави, заплава р. Коломака і берегів р. Свинківки (Nasarov et al. 1952); у цієї гібридної форми листки вужчі, до майже лінійних, краї листка більш-менш загнуті, дрібно-пилчасті, тичинкові нитки (2) зрослися до половини, або трохи вище, тоді як у *S. purpurea* вони цілком зрослі.

Salix retusa L. (*Salix kitaibeliana* Willd.; *Salix retusa* L. f. *czarnohorensis* Zapal.; *Salix retusa* L. proles *kitaibeliana* (Willd.) Rouy; *Salix retusa* L. subsp. *kitaibeliana* (Willd.) Jáv.; *Salix retusa* [unranked] γ *kitaibeliana* (Willd.) Rchb.)

• В Карпатах (альпійський та субальпійський пояси): масиви Свидовець (гора Близниця), Чорногора (гори П'єтрос, Говерла, Туркул, Шпиці, Ребра, Гутин Томнатик, Бребенескул, Піп Іван) (Krychfalushiy 1982, Danylyk 2009b). Панкарпатський ендемік (Novikov 2023). Раніше (Bradis 1950, 1965, Nasarov et al. 1952, Chopyk & Fedoronchuk 2005) вид одночасно наводився під двома назвами: *Salix retusa* L. і *Salix kitaibeliana* Willd., морфологічні ознаки яких подібні, але дещо відрізняються за морфологією листків: листки оберненояйцеподібні, до 2 см завдовжки, на верхівці тупі або виїмчасті у *S. retusa* та листки довгасто-оберненояйцеподібні, переважно загострені, до 4 см завдовжки у *S. kitaibeliana* (Chopyk & Fedoronchuk 2005). Різниця в морфології листків цих двох видів була статистично підтверджена (Kosiński & Adreas Hilpold 2017). В. Кричфалушій (Krychfalushiy 1982) також вважає, що *S. kitaibeliana* відрізняється від *S. retusa* прямішим стовбуром, великими листками і товстішими гілками, більшою кількістю квіток у сережках; крім того, *S. retusa* кальцефіл і зростає на вапняках, тоді як *S. kitaibeliana* зростає серед скель на кам'янистих осипах. На цю екологічну відмінність ще раніше звернув увагу Б. Павловський (Pawłowski 1946), який зазначав, що ці два види часто трапляються разом, але *S. retusa* віддає перевагу вапняковим субстратам, тоді як *S. kitaibeliana* здебільшого зростає на гранітних відслоненнях і кам'янистих породах. Пізніше екологічна диференціація цих таксонів також була підтверджена (Myklestad & Birks 1993). Як окремі види їх розрізняють J. Kliment et al. (2016), V. Piscová et al. (2021). Але, як зазначає А. Скворцов (Skvortsov 1968), *S. kitaibeliana* відрізняється від *S. retusa* лише чисто кількісними показниками, до того ж не стійкими і невизначеними («кожен автор розуміє по своєму»). Не дозволили розмежувати ці види і пізніші філогенетичні дослідження (Kosiński et al. 2019) щодо їх плідності. Не визнано *S. kitaibeliana* окремим видом також при критичному аналізі видів верб Польщі (Kucowa 1954) і в чеклісті судинних рослин Польщі (Mirek et al. 2020). Охороняється в Україні як рідкісний вид під назвою *Salix retusa* L. (The list of plant 2021).

Salix rosmarinifolia L. [*Salix rosmarinifolia* L. subsp. *rosmarinifolia*] (*Salix canaliculata* Besser; *Salix incubacea* Andrzej. non L.; *Salix repens* L. subsp. *rosmarinifolia* (L.) C.Hartm.; *Salix repens* L. subsp. *rosmarinifolia* (L.) Čelak.), comb. supefl.; *Salix repens* L. var. *rosmarinifolia* (L.) Hampe; *Salix repens* L. var. *rosmarinifolia* (L.) Wimm. & Grab., comb. suprfl.; *Salix rosmarinifolia* L. f. *canaliculata* (Besser) Zapal.; *Salix rosmarinifolia* L. f. *leopolensis* Zapal.; *Salix rosmarinifolia* L. f. *vestita* Zapal.; *Salix rosmarinifolia* f. *vistulensis* Zapal.; *Salix repens* auct., non L.)

• Майже по всій території України (крім Карпат), включно з Кримом (Yena 2012), хоч в деяких літературних джерелах (Skvortsov 1981, 1987, Konechnaya 2012) та в електронних базах даних (Euro+Med Plant Base 2025, Hassler 1994–2025) для Криму не наводиться. Не наводиться для Криму (а також, з невідомих причин і для материкової частини України) і в базі даних POWO 2025. В Україні вид представлений типовим підвидом. Варіює за формою листків і їх опушенням: від лінійно-ланцетних (var. *turfosa* Nasarov, росте на торфовищах), ланцетних (var. *arenosa* Nasarov,

росте на пісках) до широко-ланцетних або довгасто-ланцетних, (var. *pratensis* Nasarov, росте на вологих луках). В літературі для України вид нерідко помилково наводиться під назвою *S. repens* L., яка в Україні не поширена і заміщає *S. rosmarinifolia* на її північній межі ареалу.

Salix silesiaca Willd. (*Salix fagifolia* Willd.; *Salix ludwigii* Schkuhr; *Salix mauckschii* Hartig)

- В Карпатах (верхній гірський та субальпійський пояси) та Розточчі (Львівська область), де проходить східна межа поширення виду. Гібридує з *S. aurita* L. (відомо з г. Менчул в околицях Рахова) і *S. caprea* L. (Боржавська полонина Закарпатської області).

Salix starkeana Willd. (*Salix livida* Wahlenb.; *Salix malifolia* Besser, nom. illeg.; *Salix sturneana* Andr. ex Trautv.)

- На Поліссі. Зокрема є повідомлення про нові знахідки виду (з наведенням координат) в Сумській області: Конотопський та Середино-Будський райони (Panchenko 2019, 2023), в Чернігівській області: окол. с. Ловинь Ріпкинської селищної громади Чернігівського району Чернігівської області (Davydov et al. 2023). Наводиться також для Розточчя, Передкарпаття та Карпат (лише в межах Буковини), зрідка. Вид відомий також з Правобережного та північної частини Лівобережного Лісостепу, зокрема, з околиць с. Вільне Великодимерської селищної громади Броварського району Київської області (Davydov 2019); відома також знахідка на лівому березі заплавної тераси р. Ворскла обабіч дороги Дніпро-Кобеляки (біля Нижньоворсклянського РЛП на Полтавщині) (Ishchuk & Smoliar 2017). Вид раніше (Bradis 1950, 1965, Nasarov et al. 1952) наводився під назвою *Salix livida* Wahlenb. Охороняється як вразливий вид (The list of plant 2021).

Salix triandra L. (*Salix amygdalina* Vill.; *Salix amygdalifolia* Gilib., nom. illeg.)

- По всій країні, включно з Кримом. Дуже варіює за формою листків (від найбільш звичайних довгасто-ланцетних або ланцетних до видовжених, лінійно-довгастих, загострених). В Україні вид представлений двома формами: типовою *Salix triandra* L. f. *triandra* (*Salix triandra* L. f. *androgyna* (Ser.) Zapal.; *S. triandra* L. f. *barbulata* Zapal.; *S. triandra* L. f. *brevipes* Zapal.; *S. triandra* L. f. *gracilis* Zapal.; *S. triandra* L. f. *longipedunculata* Zapal.; *S. triandra* L. f. *longisquamis* Zapal.; *S. triandra* L. f. *sandomiriensis* Zapal.; *S. triandra* L. f. *villosiuscula* Zapal.; *S. triandra* L. var. *concolor* (Wimm. & Grab.) Hegi; *S. triandra* L. var. *sandomiriensis* Zapal.), у якої листки знизу зелені, без наліту (найчастіше трапляється в Карпатах і Поліссі), та формою *Salix triandra* L. f. *glaucophylla* (Ser.) Krylov (*Salix amygdalina* L.; *S. triandra* L. var. *discolor* P.D.Sell; *S. triandra* L. var. *glaucophylla* Ser.) з білястими знизу листками від воскового наліту (зростає часто по берегах великих рік і в степових районах). Ця ознака є стабільною для всіх листків на куці і до того ж легко помітною, що стало причиною для розрізнення К. Ліннеєм двох видів (*S. triandra* L., *S. amygdalina* L.). Пізніше це дало підставу деяким авторам розрізняти ці форми як окремі підвиди (Neumann 1955, Janchen 1956, Rechinger 1957, 1964), або навіть види (Woloszczak 1889, 1912, 1920, Szafer et al. 1953). Практично в будь якій великій популяції можуть бути виявлені обидві форми. Нерідко трапляються і проміжні форми, у яких нижні листки зелені, а верхні сізії. Гібридує з *S. alba* L. (відомо з околиць Києва: Голосієво; Правобережного Злаково-Лучного Степу: с. Катеринка Кам'яномостівської селищної громади Первомайського району Миколаївської області, околиць м. Саврань Одеської області; Правобережного Злакового Степу: с. Яськи Ясківської територіальної громади Одеського (кол. Біляївського) району Одеської області); Лівобережного Злакового Степу (околиці м. Каховки). Гібридує також з *S. viminalis* L.

Salix viminalis L. (*Salix nitens* Turcz.; *Salix rossica* Nasarov; *Salix rufescens* Nasarov; *Salix viminalis* L. f. *argentea* Zapal.; *Salix viminalis* L. f. *saturata* Zapal.; *Salix viminalis* L. subsp. *rossica* (Nasarow) Tzvelev; *Salix viminalis* L. var. *brevipes* Zapal.; *Salix viminalis* L. var. *podolica* Zapal.; *Salix viminalis* L. var. *subdivisa* Zapal.; *Salix viminalis* L. var. *valida* Zapal.; *Salix viminalis* L. var. *viridula* Zapal.)

- Розсіяно на Поліссі, Передкарпатті, в Карпатах; рідше в Лісостепу та поодинокі в Степу (понижзя Дністра і Дунаю, околиці м. Запоріжжя). Гібридує з *S. triandra* L.

Salix vinogradovii S.K.Skvortsov (*Salix purpurea* auct., p.p., non L.)

- У східних і центральних лісостепових та степових районах. Наводиться також для Лівобережного Полісся (околиці с. Дримайлівка Куликівської селищної ради Чернігівського району Чернігівської області, Davydov et al. 2023). З групи видів спорідненості *S. purpurea* L., від якого відрізняється габітусом (низкорослий кущ 1–2,5 м заввишки, а не 4–5 м, як у *S. purpurea*), формою і розмірами генеративних бруньок (яйцеподібні або еліпсоїдальні з випуклими боками, 4–7 мм завдовжки, зрілі з непомітними боковими кілями, тоді як у *S. purpurea* бруньки видовжені, 9–11 мм завдовжки, з майже паралельними боками, з помітними боковими кілями і часто зі сплющеною або помітно в сторону пагона зігнутою верхівкою); відрізняється також листками зверху з чисельними продихами 18–21 мкм завдовжки (у *S. purpurea* листки зверху без продихів, або їх небагато, 12–17 мкм завдовжки) та товстішою пластинкою листка (190–210 мкм, а не 140–170 мкм) (Skvortsov 1966).

Для України (високогір'я Карпат: Чорногора) наводилася також верба *Salix hastate* L. (Bradis 1950, 1965, Nasarov *et al.* 1952, Skvortsov 1987, Gorelov 2002b, Chopyk & Fedoronchuk 2005, Ishchuk 2015, Euro+Med Plant Base 2025). Вперше її для Чорногори процитував Г. Запалович (Zapałowich 1889, цит. за Krychfalushyi 1982), але Є. Волощак (Wołoszczak 1890, цит. за Krychfalushyi 1982) вважав, що це стосується *S. phylicifolia* L. Пізніше Г. Запалович (Zapałowich 1908) для Чорногори цей вид вже не вказує, але його наводить для гори П'єтрос К. Малиновський (Malynowskyi 1980). В гербарії KW зберігається один зразок, зібраний С. Зиман з гори П'єтрос і визначений нею як *S. hastata* L. («Закарпатська область, Рахівський район, гора Петрос, біля вершини, субальпійська смуга, 1600 м. 25.05.2007»). Проте, з впевненістю ідентифікувати цей зразок неможливо, оскільки він представлений невеличкою вегетативною гілкою і засушений неякісно. Інших зразків, які б відповідали діагнозу виду в гербарії Інституту ботаніки (KW) немає, як і немає документальних підтверджень з інших гербаріїв України. Сумнівався в зростанні *S. hastata* в Українських Карпатах також А. Скворцов (Skvortsov 1968).

Вказівки про зростання у західних регіонів України північнозахідноєвропейського виду *Salix repens* L. (Bradis 1950, 1965, Nasarov *et al.* 1952, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Onyshchenko *et al.* 2022, Euro+Med Plant Base 2025) насправді стосуються *S. rosmarinifolia* L., яка заміщує *S. repens* на східній межі ареалу. *Salix repens* відрізняється від *S. rosmarinifolia* ширшими ланцетними або еліптичними листками, з відігнутою верхівкою і загорнутими краями та коротко-циліндричними сережками.

Мабуть, помилковими були також вказівки для України (Карпат) виду *Salix reticulata* L., сланкого кущика з гілками, що укорінюються, який наводився в багатьох літературних джерелах (Bradis 1950, 1965, Nasarov *et al.* 1952, Skvortsov 1987, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Gorelov 2002b, Konechnaya 2012, Chopyk & Fedoronchuk 2005, Euro+Med Plant Base 2025) і навіть уключений до Червоної книги України (Didukh 2009). Заперечують зростання цього виду в Україні також В. Крічфалушій (Krychfalushyi 1982), який опрацьовував рід *Salix* для Українських Карпат та Л. Іщук (Ishchuk 2015). В переглянутих гербарних матеріалах Львівського національного університету імені Івана Франка (LW) та Державного природознавчого музею НАН України (м. Львів, LWS) були виявлені лише зразки виду, представлені зборами XIX і першої половини XX століть. Й. Мотики, О. Волощака, А. Запаловича, А. Ремана, М. Раціборського, Е. Кернера з Роднянських гір, Татрів та Альп, але жодного зразка *S. reticulata* з Українських Карпат не було знайдено. У 1946–1947 роках всі збори *S. reticulata* у гербарії Львівського національного університету переглядав та аналізував також один з монографів роду *Salix* для «Флори УРСР» П. Гержедович, що підтвердив їх приналежність до *S. reticulata*, але жоден зі зразків цього виду не був зібраний в Українських Карпатах. Не підтверджує зростання *S. reticulata* в Українських Карпатах також А. Скворцов (Skvortsov 1968), який не бачив матеріалу, який би підтверджував знаходження цього виду в Українських Карпатах. У гербарії Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (KW) є один зразок, зібраний з гори Петрос і визначений С. Зиман як *S. reticulata*, але він не відповідає діагнозу виду, зокрема через наявність прилистків, яких немає у типового *S. reticulata*. Найближче до України зростання цього виду відоме лише з румунських Карпат.

До сих пір достовірно не підтверджено зростання в Україні виду *Salix xerophila* Flöd. (Bradis 1950, Nasarov *et al.* 1952), назва якого за сучасною номенклатурою вважається синонімом *Salix bebbiana* Sarg. Це вид з широким розірваним ареалом, який охоплює Північну Америку, Північно-Східну Європу, Західний Сибір та Південно-Східну Азію. Вперше його наведено на основі гербарного зразка, зібраного Б. Блоцьким у 1912 році з селища Івана Франка (колишнього Янова) Яворівського району Львівської області, що зберігається в гербарії Львівського національного університету імені Івана Франка (LW) і визначений колектором як гібрид *S. cinerea* × *S. livida* або *S. cinerea* ×

(*aurita* × *livida*). На думку М. Назарова (Nasarov et al. 1952), це *Salix xerophila* Flöd., хоч і не зовсім типовий. Крім цього зразка М. Назаров цитує також зразок О. Роговича, зібраний в околицях с. Радуль Ріпкинської селищної громади Чернігівського району Чернігівської області. У всіх пізніших літературних джерелах *S. xerophila* для України більше не цитується, але наводиться С. Скворцовим (Skvortsov 1981) і Г. Конечною (Konechnaya 2021), як *S. bebbiana* для Східної Європи (північно-західної та центрально-європейської частини Російської Федерації та країн Прибалтики й Білорусії).

Багато з уже згаданих спонтанних гібридів, що поширені в Україні, описані в статусі нотовидів:

Salix* × *capreola A.Kern. (*S. aurita* × *S. caprea*): відомо з селища Івана Франка Яворівського району Львівської області (Nasarov et al. 1952);

Salix* × *livescens Döll (*S. aurita* × *S. starkeana*): наводиться для Чернігівського Полісся (с. Берестовець Комарівської сільської громади Ніжинського району Чернігівської області); Лівобережного Лісостепу (с. Куданівка Лебединської міської громади Сумського району Сумської області; околиць м. Харкова; м. Полтава; м. Святогірськ Донецької області) (Nasarov et al. 1952).

Salix* × *meyeriana Rostk. ex Willd. [= *S. × tinktoria* Sm.; = *S. cuspidata* Schulz] (*S. fragilis* × *S. pentandra*): часто трапляється в місцях культивування батьківських видів, зокрема в околицях м. Київ; в Чернігівському Поліссі (с. Присторонь Ріпкинської селищної громади Чернігівського району Чернігівської області); Правобережному Лісостепу (с. Петрівка Турбівської селищної громади Вінницького району Вінницької області; с. Вишківці Брацлавської селищної територіальної громади Тульчинського р-ну Вінницької області); Лівобережному Лісостепу (м. Прилуки Чернігівської області; околиці м. Харкова; с. Нижня Кринка Макіївської міської громади Донецького району Донецької області) (Nasarov et al. 1952).

Salix* × *mollissima Hoffm. ex Elwert (*S. triandra* × *S. viminalis*): в місцях культивування батьківських видів;

Salix* × *multinervis Döll (*S. aurita* × *S. cinerea*): в Закарпатті (Нове Село Вилоцької селищної громади Берегівського району Закарпатської області); Розточчі (с. Зубра Львівського району Львівської області); Лівобережному Поліссі (околиці м. Київ); Лівобережному Злаково-Лучному Лісостепу (Самарівський бір Самарівського району Дніпропетровської області);

Salix* × *pendulina Wend. (*S. alba* × *S. babylonica* × *S. euxina* I.V.Belyaeva): в місцях культивування батьківських видів;

Salix* × *reichardtii A.Kern. (*S. caprea* × *S. cinerea*): в Лівобережному (Житомирському та Чернігівському) Поліссі; Лівобережному Лісостепу (околиці м. Харків; с. Реп'яхівка Зміївської міської громади Чугуївського району Харківської області; с. Балка Журавка Красноріченської селищної громади Сватівського району Луганської області); Лівобережному Злаково-Лучному Лісостепу (околиці м. Куп'янськ; с. Кучерівка; окол. м. Дніпра; с. Хашове Губинської селищної громади Самарівського району Дніпропетровської області) (Nasarov et al. 1952).

Salix* × *rubra Huds. (*S. purpurea* × *S. viminalis*): м. Полтава, заплава р. Коломак і береги р. Свинківка (Nasarov et al. 1952).

Salix* × *rubens Schrad. (*S. alba* × *S. fragilis*): нерідко в місцях культивування батьківських видів;

Salix* × *rugulosa Andersson (*S. aurita* × *S. myrtilloides*): Полісся (Волинь) (Besser, in herb. KW); Житомирське Полісся (Олевський р-н, Замисловецьке лісництво); Чернігівське Полісся (с. Буди, Іванівської сільської громади Чернігівського району Чернігівської області) (in herb. KW).

Salix* × *seringeana Gaudin (*S. eleagnos* × *S. gmelinii*): в місцях культивування батьківських видів;

Salix* × *strepida J.Forbes [= *S. × puberula* Döll] (*S. cinerea* × *S. myrsinifolia*): в місцях культивування батьківських видів; рослина дуже подібна до *S. myrsinifolia* (= *S. nigricans* Sm.), але відрізняється більш-менш розвиненим опушенням листків і маточки; коли маточка гола ніжка її – опушена.

В ботанічних садах та дендраріях вирощуються ще такі види верб, як:

Salix alata Kar. ex Stschegl. (= *Salix karelinii* Wimm. ex Seemen, non Turcz.; = *Salix spissa* Andersson);

Salix caspica Pall. (= *Salix volgensis* Andersson);

Salix capusii Franch. (= *Salix coerulea* E.L.Wolf; = *Salix niedzwieckii* Goerz);

Salix kangensis Nakai (= *Salix roridiformis* Nakai; = *Salix skvortzovii* Y.L.Chang & Y.L.Chou);

Salix lanata L. (= *Salix hartmanniana* Andersson; = *Salix lanuginosa* Pall.; = *Salix pseudoaurita* Schur);

Salix ledebouriana Trautv. (= *Salix pallida* Ledeb., non Salisb.);

Salix lucida Muhl. (= *Salix pentandra* L. var. *lucida* (Muhl.) Kuntze);

Salix miyabeana Seemen (= *Salix tenuifolia* Turcz., nom. illeg.);

Salix pierotii Miq. (= *Salix koreensis* Andersson);

Salix rotundifolia Trautv. (= *Salix behringica* Seemen);

Salix schwerinii E.L.Wolf (= *Salix linearis* Turcz., nom. illeg.);

Salix udensis Trautv. & C.A.Mey. (= *S. sachalinensis* F.Schmidt).

Також на території України культивують кілька десятків сортів енергетичних верб. 18 сортів занесені до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні (<https://data.gov.ua/dataset/ccf95f4a-8238-4b18-a4d3-002444876325>):

Верба біла (*Salix alba*), сорт Н1 (N1); **верба ламка** (*Salix fragilis*), сорти: А3 (A3), Адам (Adam), Адам2 (Adam2), Євангеліна (Yevanhelina), Козак (Kozak); **верба прутівидна** (*Salix viminalis*), сорти: Вільгельм (Vilhelm), Збруч (Zbruch), К2 (K2), Катя (Katia), Ліннея (Linnea), М1 (M1), М2 (M2), М3 (M3), Марцяна (Martsyiana), Панфільська 2 (Panfy'l'ska 2); **верба тритичинкова** (*Salix triandra*), сорти: Панфільська (Panfy'l'ska); Ярослава (Yaroslava).

Подяки

Автор висловлює щиру подяку анонімним рецензентам за редагування рукопису статті, слушні зауваження та доповнення щодо сортів рослин. Представлені дослідження частково підтримані програмно-цільовою та конкурсною тематикою НАН України «Розроблення і використання методології та алгоритмів оцінки впливу воєнних дій на фіторізноманіття природних екосистем України для визначення їхніх втрат, відновлювального та адаптивного потенціалу» (номер державної реєстрації 0125U000701, керівник академік НАН України Я.П. Дідух).

REFERENCES

- Andrienko, T.L. & Kagalo, O.O. (2009). *Salix myrtilloides* L. In: Didukh, Ya.P. (ed.). Red data book of Ukraine. Plant kingdom. K.: Globalkonsalting, p. 586. (in Ukrainian)
- Angiosperm Phylogeny Group (2009). An update of the Angiosperm Phylogeny Group classification for the orders and families of flowering plants: APG III. *Botanical Journal of the Linnean Society* **161** (2): 105–121. <https://doi.org/10.1111/j.1095-8339.2009.00996.x>
- Angiosperm Phylogeny Group IV (2016). An update of the Angiosperm Phylogen Group classification for the orders and families of flowering plants. *Botanical Journal of the Linnean Society* **181** (1): 1–20. <https://doi.org/10.1111/boj.12385>
- Antosiak, T.M., Kozurak, A.B., Gleb, P.Ju. & Voloshchuk, M.I. (2023). Findings of plants and fungi in the Carpathian Biosphere Reserve and its adjacent territories, which are included in the Red Book of Ukraine, the list of vascular plant species and plant groups subject to special protection in the territory of the Transcarpathian region. *Conservation Biology in Ukraine* **27** (2): 8–12. (in Ukrainian)
- Argus, G.W. (1974). An experimental study of hybridization and pollination in *Salix* (willow). *Canadian Journal of Botany* **52**: 1613–1619. <https://doi.org/10.1139/b74-21>
- Argus, G.W. (1986). The genus *Salix* (*Salicaceae*) in the southeastern United States. *Systematic Botany Monographs* **9**: 1–170. <https://doi.org/10.2307/25027618>
- Argus, G.W. (2010). *Salix*. In: Flora of North America Editorial Committee (eds.), *Flora of North America north of Mexico*, vol. 7. New York: Oxford University Press: 23–162.
- Batochenko, V.M. (2019). Findings of some species of flora listed in the Red Book of Ukraine in Volyn-Podilly and Zakarpattia. *Conservation Biology in Ukraine* **11** (1): 24–39. (in Ukrainian)
- Belyaeva, I.V. (2009). Nomenclature of *Salix fragilis* L. and a new species, *S. euxina* (*Salicaceae*). *Taxon* **58**: 1344–1348. <https://doi.org/10.1002/tax.584021>
- Bezsmertna, O.O., Herasymchuk, H.V., Merlenko, N.O., Derkach, V.V., Shnyder, O.I., Baranskiy, O.R., & Danylyk, I.M. (2024). Regional features and analysis of the flora of Tsumanska Pushcha National Nature Park. *Chornomorski Botanical Journal* **20** (3): 277–304. <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-3-4>
- Bradis, E.M. (1950). *Saliaceae* L. In: Vyznachnyk roslyn URSR, Kharkiv: Komunist, 715–726. (in Ukrainian)
- Bradis, E.M. (1965). *Saliaceae* L. In: Vyznachnyk roslyn Ukrainy, Kyiv: Uroshay, 186–195. (in Ukrainian)
- Brummit, R.K. (2009). Report of the Nomenclature Committee for Vascular Plants 60. *Taxon* **58**: 280–292.
- Bugała, W. (1960). Krytyczny przegląd odmin geograficznych i mieszańców *Populus alba* oraz studia nad tym gatunkiem dolinie Wisły. *Arboretum Kornik* **12**: 45–219.
- Bumar, H.J. (2019). Finds of plants listed in the Red Book of Ukraine on the territory of the Polissky Reserve and in its surroundings. *Conservation Biology in Ukraine* **11** (1): 94–97. (in Ukrainian)
- Bumar, H.J. (2023). Findings of plants and mushrooms of the Red Book of Ukraine, the Berne Convention (Resolution 6) and some regionally rare species on the territory of the Polissky Reserve and its surroundings. *Conservation Biology in Ukraine* **27** (2): 35–37. (in Ukrainian)
- Buser, R. (1940). Kritische Beiträge zur Kenntnis der schweizerischen Weiden. *Bericht der Schweizerischen Botanischen Gesellschaft* **50**: 567–788.
- Chao, N., Liu, J., & Gong, G. (2009). On the classification and distribution of the subfamily *Populoideae* (*Salicaceae*) (in Chinese). *Journal of Wuhan Botanical Research. Wuhan, Hubei* **27**: 23–40.

- Chase, M.W., Sue Zmarzty, Dolores Lledó, M., Wurdack, K.J., Swensen, S.M., Michael F. & Fay, M.F. (2002). When in doubt, put it in Flacourtiaceae: a molecular phylogenetic analysis based on plastid rbcL DNA sequences. *Kew Bulletin* **57** (1): 141–181. <https://doi.org/10.2307/4110825>
- Christenhusz, M.J.M. & Byng, J. W. (2016). The number of known plants species in the world and its annual increase. *Phytotaxa* **261** (3). Magnolia Press: 201–217. <https://doi.org/10.11646/phytotaxa.261.3.1>
- Christensen, K.I. & Jonsell, B. (2005). (1698) Proposal to conserve the name *Salix fragilis* with a conserved type (*Salicaceae*). *Taxon* **54**: 555–556. <https://doi.org/10.2307/25065400>
- Chopyk, V.I. (1969). Floristic zoning of the Ukrainian Carpathians. *Ukrainian Botanical Journal* **26** (4): 3–15. (in Ukrainian)
- Chopyk, V.I. & Fedoronchuk, M.M. (2015). *Flora of the Ukrainian Carpathians*. Ternopil: TzOB «Terno-graf», 712 p. (in Ukrainian)
- Chmelař, J. (1977). Taxonomic importance of capsule seed number in the genus *Salix* L. *Acta Musei Silesiae, Ser. C, Dendrology*. **26** (1): 1–7. (in Czech)
- Danylyk, I.I. (2009a). *Salix herbaceae* L. In: Didukh, Ya.P. (ed.). Red data book of Ukraine. Plant kingdom. Kyiv: Globalkonsalting, 585. (in Ukrainian)
- Danylyk, I.I. (2009b). *Salix retusa* (S. *kitaibeliana* Willd.). In: Didukh, Ya.P. (ed.). Red data book of Ukraine. Plant kingdom. Kyiv: Globalkonsalting, 587. (in Ukrainian)
- Davydov, D.A. (2019). Findings of plant species from the «Red book of Ukraine» in the territory of the left bank Forest Steppe of Ukraine in 2009–2018. *Conservation Biology in Ukraine* **11** (1): 225–236. (in Ukrainian)
- Davydov, D.A., Baranskyi, O.R. & Davydova, A.J. (2023). Findings of rare species of vascular plants on the left bank Polissia in 2021. *Conservation Biology in Ukraine* **27** (2): 121–126. (in Ukrainian)
- Dickmann, D.I., & Stuart, K. (1983). The culture of poplars in Eastern North America. *Rhodora* **19**: 10–19. <https://doi.org/10.1515/9780691221373-003>
- Didenko, V.I., Kuzemko, A.A. & Shnyder, O.I. (2024). Spontaneous and cultural flora of the National Scientific Center “P.I.Prokopovich Beekeeping Institute” territory (Kyiv). *Chornomorski Botanical Journal* **20** (2): 168–189. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-2-4>
- Didukh, Ya.P. (2009). (ed.). Red data book of Ukraine. Plant kingdom. Kyiv: Globalkonsalting, 912 p. (in Ukrainian)
- Didukh, Ya.P., Kuzemko, A.A., Khodosovtsev, O.Ye., Chusova, O.O., Borsukevych, L.M., Skobel, N.O., Mikhailyuk, T.I. & Moysiienko, I.I. (2024). First year of floodplain forest restoration at the bottom of the former Kakhovka reservoir. *Chornomorski Botanical Journal* **20** (3): 305–326. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-3-5>
- Ding, T.-Y. (1995). Origin, divergence and geographical distribution of *Salicaceae* (in Chinese). *Acta Botanica Yunnanica* **17**: 277–290.
- Eckenwalder, J. E. (1977). North American cottonwoods (*Populus*, *Salicaceae*) of sections *Abaso* and *Aigeiros*. *Journal Arnold Arboretum* **58**: 193–208. <https://doi.org/10.5962/bhl.part.29239>
- Eckenwalder, J. E. (1996). Systematics and evolution of *Populus*. In: R.F. Stettler *et al.*, eds. *Biology of Populus and Its Implications for Management and Conservation*. Ottawa, 7–32.
- Euro+Med Plant Base (2025). <https://europplusmed.org>
- Fedoronchuk, M.M. (2022a). Ukrainian flora checklist. 1: family *Lamiaceae* (Lamiales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **18** (1): 5–27. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2022-18-1-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2022b). Ukrainian flora checklist. 2: family *Fabaceae* (Fabales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **18** (2): 97–138. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2022-18-2-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2022c). Ukrainian flora checklist. 3: family *Apiaceae* (= *Umbelliferae*) and *Araliaceae* (Apiales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **18** (3): 203–221. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2022-18-3-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2022d). Ukrainian flora checklist. 4: family *Rasaceae* (Rosales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **18** (4): 305–349. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2022-18-4-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2023a). Ukrainian flora checklist. 5: family *Caryophyllaceae* s. l. (incl. *Illecebraceae*) (Caryophyllales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **19** (1): 5–57. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2023-19-1-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2023b). Ukrainian flora checklist. 6: family *Crassulaceae*, *Grossulariaceae*, *Haloragaceae*, *Saxifragaceae* (Saxifragales, Angiosperms), and *Convolvulaceae* (incl. *Cuscutaceae*), *Solanaceae* (Solanales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **19** (2): 141–168. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2023-19-2-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2023c). Ukrainian flora checklist. 7: family *Caprifoliaceae* s. l. (incl. *Dipsacaceae*, *Linnaeaceae*, *Valerianaceae*), *Viburnaceae* s. l. (incl. *Adoxaceae*, *Sambucaceae*) (Dipsacales, Angiosperms), and *Lythraceae* (incl. *Punicaceae*, *Trapaceae*), *Onagraceae*, *Myrtaceae* (Myrtales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **19** (3): 243–271. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2023-19-3-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2023d). Ukrainian flora checklist. 8: Families *Ebenaceae*, *Primulaceae* (Primulales, Angiosperms), and *Actinidiaceae*, *Ericaceae* (Ericales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **19** (4): 341–357. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2023-19-4-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2024a). Ukrainian flora checklist. 9: families *Cistaceae*, *Malvaceae* (incl. *Tiliaceae*) and *Thymelaeaceae* (Malvales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **20** (1): 5–18. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-1-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2024b). Ukrainian flora checklist. 10: families *Euphorbiaceae*, *Phyllanthaceae* (Euphorbiales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **20** (2): 111–123. (in Ukrainian)

- <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-2-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2024c). Ukrainian flora checklist. 11: families *Geraniaceae* (Geraniales), and *Linaceae* (Linales/Malpighiales), Angiosperms. *Chornomorski Botanical Journal* **20** (3): 231–241. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-3-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2024d). Ukrainian flora checklist. 12: Family *Boraginaceae* (incl. *Heliotropiaceae*, *Hydrophyllaceae*) (Boraginales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **20** (4): 361–377. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-4-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2025). Ukrainian flora checklist. 14: family *Violaceae* (Malpighiales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **21** (2): 109–122. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2025-21-2-1>
- Fedoronchuk, M.M. & Antonenko, S.I. (2025). Ukrainian flora checklist. 13: families *Plumbaginaceae* and *Polygonaceae* (Polygonales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **21** (1): 5–30. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2025-21-1-1>
- Fuchylo, Ya.D. & Sbytina, M.V. (2009). Willows of Ukraine (biology, ecology, exploitation). Kyiv: Logos, 200 p. (in Ukrainian)
- Fuchylo, Ya.D., Sbytina, M.V. & Fuchylo, O.Ya. (2013). Autochthon willows of Ukraine. *Scientific Bulletin of Ukrainian National Forestry University* **23** (6): 68–72. (in Ukrainian)
- Gombocz, E. (1928). Untersuchungen über ungarische Pappelarten. *Botanikai Közlemények. Budapest* **25** (1–4): 1–56 + 3–19.
- Gorelov, O.M. (2002a). *Populus* L. In: Dendroflora of Ukraine. Wild and cultivated trees and bushes. 1. Kyiv, Phitosociotsentr, 337–350. (in Ukrainian)
- Gorelov, O.M. (2002b). *Salix* L. In: Dendroflora of Ukraine. Wild and cultivated trees and bushes. 1. Kyiv, Phitosociotsentr, 351–379. (in Ukrainian)
- Gramlich, S., Sagmeister, P., Dullinger, S., Hadacek, F. & Hörandl, E. (2016). Evolution in situ: hybrid origin and establishment of willows (*Salix* L.) on alpine glacier forefields. *Heredity* **116** (6): 531–541. <https://doi.org/10.1038/hdy.2016.14>
- Hamzeh, M., & Dayanandan, S. (2004). Phylogeny of *Populus* (*Salicaceae*) based on nucleotide sequences of chloroplast trnT-trnF region and nuclear rDNA. *American Journal of Botany* **91**: 1398–1408. <https://doi.org/10.3732/ajb.91.9.1398>
- Hassler, M. (1994–2025). World Plants. Synonymic Checklist and Distribution of the World Flora. Version 25.01; last update January 28th, 2025. www.worldplants.de Last accessed 01.05.2025
- He, L., Liao, S., Applequist, W. & Chen, S. (2019). The valid publication of *Salix suchowensis* (*Salicaceae*). *PhytoKeys* **131**: 27–35. <https://doi.org/10.3897/phytokeys.131.37065>
- Hersch-Green, E.I., Allan, G.J. & Whitham, T.G. (2014). Genetic analysis of admixture and patterns of introgression in foundation cottonwood trees (*Salicaceae*) in southwestern Colorado, USA. *Tree Genetics and Genomes* **10** (3): 527–539. <https://doi.org/10.1007/s11295-014-0701-9>
- Ishchuk, L.P. (2015). Genus *Salix* L. in Ukraine. *Visti Biosfernoho sapividnyka "Askania-Nova"* **17**: 35–43. (in Ukrainian)
- Ishchuk, L.P. & Smoliar, N.O. (2017). Current status, efficiency and zoological value of indigenous willow-poplar groups in the lower reaches of the Vorskla river. *Naukovi zapysky Ternopilskoho pedagogichnoho universytetu. Seriya: Biologiya* **1** (68): 52–58. (in Ukrainian)
- Janchen, E. (1956). Catalogus de la flore valaisanne. Neue Denkschriften der Allgemeinen Schweizerischen Gesellschaft für die Gesamten Naturwissenschaften **34**. Zürich.
- Jiang, D., Feng, J., Dong, M., Wu, G., Mao, K. & Liu, J. (2016). Genetic origin and composition of a natural hybrid poplar *Populus × jrtyschensis* from two distantly related species. *BMC Plant Biology* **16**: 89. <https://doi.org/10.1186/s12870-016-0776-6>
- Kliment, J., Turis, P. & Janišová, M. (2016). Taxa of vascular plants endemic to the Carpathian Mts. *Preslia* **88** (1): 19–76.
- Konechnaya, G.Yu. (2012). *Salix* L. In: Conspectus florae Europae Orientalis. Vol. 1. (eds N.N. Tzvelev, D.V. Geltman). Petropoli-Mosqua: Consociatio editionum scientificarum KMK, 441–447. (in Russian)
- Kosiński, P. & Adreas Hilpold, A.B. (2017). Taxonomic differentiation of *Salix retusa* agg. (*Salicaceae*) based on leaf characteristics. *Dendrobiology* **78**: 40–50. <https://doi.org/10.12657/denbio.078.005>
- Kosiński, P., Sliwiska, E., Hilpold, A. & Boratyński, A. (2019). DNA ploidy in *Salix retusa* agg. only partly in line with its morphology and taxonomy. *Nordic Journal of Botany* **37** (7): Article e02197. <https://doi.org/10.1111/njb.02197>
- Kotov, M.I. (1987). *Populus* L. In: Prokudin, Yu.N. (ed.) *Opredelitel vyshchykh rasteniy Ukrainy*. Kiev: Naukova Dumka, 133–134. (in Russian)
- Krychfalushyi, V.V. (1982). Species of the genus *Salix* L. in the Ukrainian Carpathians. *Ukrainian Botanical Journal* **39** (2): 52–56. (in Ukrainian)
- Kucowa, I. (1954). Krytyczny przegląd gatunków wierzb (*Salix* L.) z osadów glacialnych Polski. *Acta Societatis Botanicorum Poloniae* **23** (4): 807–836. <https://doi.org/10.5586/asbp.1954.043>
- Kuzemko, A.A., Vasylyuk, O.V., Burlaka, M.D., Baransky, O.R., Zykova, M.O., Parhomenko, V.V., Grunyk, Ye.O. & Khodosovtsev, A.Ye. (2023). Biodiversity of the projected Nivetsky Reserve (Vyshhorodskyi district, Kyiv Region). *Chornomorski Botanical Journal* **19** (1): 94–117. (in Ukrainian). <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2023-19-1-4>
- Lawalrée, A. (1952). *Salix*. Flore générale de Belgique. Bruxelles **1** (1): 30–72.
- Liu, X., Wang, Z., Wang, D., & Zhang, J. (2016). Phylogeny of *Populus-Salix* (*Salicaceae*) and their relative genera using molecular datasets. *Biochemical Systematics and Ecology* **68**: 210–215.

<https://doi.org/10.1016/j.bse.2016.07.016>

- Liu, X., Wang, Z., Shao, W., Ye, Z., & Zhang, J. (2017). Phylogenetic and taxonomic status analyses of the *Abaso* section from multiple nuclear genes and plastid fragments reveal new insights into the North America origin of *Populus* (Salicaceae). *Frontiers in Plant Science* 7: 2022. <https://doi.org/10.3389/fpls.2016.02022>
- Lukash, O.V. (2010). The flora of vascular plants of the Eastern Polissia: ecological evaluation. Kyiv: Phytosociotsentr, 220 p. (in Ukrainian)
- Malinovsky, K.A. (1980). Vegetation of the highlands of the Ukrainian Carpathians. K.: Naukova dumka, 275 p. (in Ukrainian)
- Marcet, E. (1961). Taxonomische Untersuchungen in der Sect. *Leuce* der Gattung *Populus*. Mitt. Schweiz. Anst. Forstl. Versuchsw. 37 (4): 269–321.
- Marchenko, A.M. (2019). Ovules and identification of willows (*Salix*). Moscow: Publishing House “NON-STOP”. (in Russian)
- Marchenko, A.M. & Kuzovkina, Y.A. (2020). Determination of hybrid formulae for a few willows (*Salix* L.) using ovule numbers. *Skvortsovia* 6 (2): 12–14.
- Marchenko, A.M. & Kuzovkina, Y.A. (2021a). Identification of hybrid formulae of a few willows (*Salix*) using ovule numbers. *Silvae Genetica* 70 (1): 75–83. <https://doi.org/10.2478/sg-2021-0006>
- Marchenko, A.M. & Kuzovkina, Y.A. (2021b). Calculation of the ovule number in the genus *Salix* L.: A method for taxa differentiation. *Applications in Plant Sciences* 9: e11450. <https://doi.org/10.1002/aps3.11450>
- Marchenko, A.M., Kuzovkina, Y.A. (2022). Notes on the nomenclature and taxonomy of *Salix fragilis* (Salicaceae). *Taxon* 71 (4): 721–732. <https://doi.org/10.1002/tax.12685>
- Mirek, Z., Piękoś-Mirkowa H., Zajac A. & Zajac, M. (2020). *Vascular plants of Poland: anannotated checklist*. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Cracow.
- Mona, H., Pierre, P., & Selvadurai, D. (2006). Genetic relationships among species of *Populus* (Salicaceae) based on nuclear genomic data. *Torrey Botanical Society* 133 (4): 519–527. [https://doi.org/10.3159/1095-5674\(2006\)133\[519:GRASOP\]2.0.CO;2](https://doi.org/10.3159/1095-5674(2006)133[519:GRASOP]2.0.CO;2)
- Mosyakin, S.L. (2013). Families and orders of angiosperms of the flora of Ukraine: a pragmatic classification and placement in the phylogenetic system. *Ukrainian Botanical Journal* 70 (3): 289–307. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.15407/ukrbotj70.03.289>
- Mosyakin, S.L. & Fedoronchuk, M.M. (1999). *Vascular plants of Ukraine. A nomenclatural checklist*, Kiev, 1999, xxiii + 345 pp. <http://dx.doi.org/10.13140/2.1.2985.0409>
- Mosyakin, S.L. & McNeill, J. (2016). (327–328) Proposals to clarify certain aspects of the rules on alternative names. *Taxon* 65 (4): 907–908. <https://doi.org/10.12705/654.38>
- Moysiienko, I.I., Shynder, O.I., Orlov, O.O., Shevera, M.V., Shevchyk, V.L., Kalashnik, K.S., Kolomiychuk, V.P., Lavrinenko, K.V., Baransky, A.R., Borsukevych, L.M., Baranovsky, B.O., Levon, A.F., Koshelev, V.O., Karmyzova, L.A., Chorna, G.A., Pashkevych, N.A., Solonchenko, Yu.V., Mamchur, T.V., Drabyniuk, H.V., Pidtykana, H.O. & Skobel, N.O. (2024). Notes to vascular plant in Ukraine II. *Chornomorski Botanical Journal* 20 (2): 124–153. <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-2-2>
- Myklestad, A. & Birks, H.J. (1993). A numerical analysis of the distribution patterns of *Salix* L. species in Europe. *Journal of Biogeography* 20 (1): 1–32. <https://doi.org/10.2307/2845736>
- Nasarov, M.I. (1936). *Salix*. In: Flora USSR, t. 5. Leningrad: Izd. AN USSR, 24–216, 707–713.
- Nasarov, M.I., Kotov, M.I. & Gerzhedovych, P.I. (1952). *Salicaceae* Lindl. In: Flora URSS, vol. 4. Ed. M.I. Kotov. Kyiv: Vydavnytstvo AN Ukrainiskoi RSR, 13–86. (in Ukrainian)
- Neumann, A. (1955). *Salix* – Bestimmungsschlüssel für Mitteleuropa. *Wissenschaftliche Zeitschrift der Martin-Luther-Universität*. Halle 4 (4): 755–766.
- Novikov, A. (2023). An annotated nomenclatural checklist of endemic vascular plants distributed in the Ukrainian Carpathians. *Biodiversity Data Journal* 11 (1). <https://doi.org/10.3897/BDJ.11.e10392>
- Ogutcen, E., Ferreira, P., Wagner, N.D., Marinček, P., Leong, J.V., Aubona, G., Cavender-Bares, J., Michálek, J., Schroeder, L., Sedio, B.E., Vašut, R.J., & Volf, M. (2024). Phylogenetic insights into the *Salicaceae*: The evolution of willows and beyond. *Molecular Phylogenetics and Evolution* 199: 108–161. <https://doi.org/10.1016/j.ympev.2024.108161>
- Onyshchenko, V.A., Mosyakin, S.L., Korotchenko, I.A., Danylyk, I.M., Burlaka, M.D., Fedoronchuk, M.M., Chorney, I.I., Kish, R.Ya., Olshanskyi, I.H., Shiyan, N.M., Zhygalova, S.L., Tymchenko, I.A., Kolomiychuk, V.P., Novikov, A.V., Boiko, G.V., Shevera, M.V. & Protopopova, V.V. (2022). *IUCN Red List categories of vascular plant species of the Ukrainian flora*. Ed. V.A. Onyshchenko, Kyiv: FOP Hulieva V.M., 198 p.
- Panchenko, S.M. (2019). Findings of plants of the Red Book of Ukraine in the north-east of Ukraine. *Conservation Biology in Ukraine* 11 (1): 301–305. (in Ukrainian)
- Panchenko, S.M. (2023). Findings of plants included in the Red Book of Ukraine and regionally rare in the Sumy region. *Conservation Biology in Ukraine* 27 (2): 225–242. (in Ukrainian)
- Pawłowski, B. (1946). O niektórych naszych wierzbach. *Materiały do Fizjografii Kraju*. T.1. Nakładem Polskiej Akademii Umiejętności.
- Piscová, V., Ševčík, M., Hreško, J. & Petrovič, F. (2021). Effects of a short-term trampling experiment on alpine vegetation in the Tatras, Slovakia. *Sustainability* 13 (5). <https://doi.org/10.3390/su13052750>
- POWO (2025). *Plants of the World Online*. Facilitated by the Royal Botanic Gardens, Kew. <http://www.plantsoftheworldonline.org> (Accessed 5 January 2025 and 15 February 2025)
- Rechinger, R.H. (1957). *Salix*. In: Hegi, G. *Illustrierte Flora von Mitteleuropa*. Bd. 3, Aufl. 2,1. München, 44–135.

- Rechinger, R.H. (1964). *Salix*. In: Flora Europaea, Vol. 1. Cambridge, 43–54.
- Shelyag-Sosonko, Yu.R. (ed.) (1985.) Priroda Ukrainskoi SSR. Rastitelnyi mir. K.: Naukova Dumka, 208 p. (in Russian)
- Skvortsov, A.K. (1960). Five-stamen willow (*Salix pentandra* L.) and related species. *Byulletin Moskovskovskoho Obshchestva Ispytalei Prirrody, Otd. Biol.* **3**: 247–262. (in Russian)
- Skvortsov, A.K. (1966). De *Salice purpurea* et de speciebus affinis. In: *Novitatis systematicae plantarum vascularium* **3**: 48–66 (in Russian).
- Skvortsov, A.K. (1968). Willows of the USSR. M.: Nauka, 262 p. (in Russian)
- Skvortsov, A.K. (1973). Present distribution and probable primary range of brittle willow (*Salix fragilis* L.). *Problemy biogeotsenologii, geobotaniki i botanicheskoi geografii*. Leningrad: Nauka, 263–278.
- Skvortsov, A.K. (1981). *Salicaceae* Mirbel. In: Flora Europaea Orientalis, 5 (Red. An.A. Fedorov). L.: Nauka, 10–36. (in Russian)
- Skvortsov, A.K. (1987). *Salix* L. In: Prokudin, Yu.N. (ed.) *Opredelitel vyshchykh rasteniy Ukrainy*. K.: Naukova Dumka, 130–133. (in Russian)
- Skvortsov, A.K. (2007). Genus *Populus* L. (*Salicaceae*) in Caucaso synopsis taxonomica. In: *Novitates Systematicae Plantarum Vascularium* **9**: 200–209.
- Smith, R.L. & Sytsma, K.J. (1990). Evolution of *Populus nigra* (Sect. *Aigeiros*): introgressive hybridization and the chloroplast contribution of *Populus alba* (Sect. *Populus*). *American Journal of Botany* **77**: 1176–1187. <https://doi.org/1002/j.1537-2197.1990.tb13616.x>
- Stace, C.A., Preston C.D. & Pearman D.A. (2015). *Hybrid flora of the British isles*. Botanical Society of Britain & Ireland, 501 p.
- Stevens, P.F. (2001). Angiosperm Phylogeny Website. (2017–2024). <http://www.mobot.org/MOBOT/research/APweb/>
- Stoiko, S.M. (1973). The Carpathian reserve – problems and prospects. In: About the protection of the nature of the Carpathians. Uzhhorod, 5–18. (in Ukrainian)
- Szafer, W. (1921). *Salicaceae*. In: Flora Polska. T. 2. Kraków, 24–47.
- Szafer, W., Kulczynski, S. & Pawłowski, B. (1953). *Rośliny Polskie*. Warszawa.
- The list of plant and mushroom species included in the Red Book of Ukraine (plant life), approved by order of the Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine. N 111 vid 15.02.2021 (in Ukrainian)
- Tzvelev, N.N. (2012). *Populus* L. In: *Conspectus florae Europae Orientalis*. T. 1. Petropoli-Mosqua: Consociatio editionum scientificarum KMK, 447–452. (in Russian)
- Turland, N.J., Wiersema, J.H., Barrie, F.R., Greuter, W., Hawksworth, D.L., Herendeen, P.S., Knapp, S., Kusber, W.-H., Li, D.-Z., Marhold, K., May, T.W., McNeill, J., Monro, A.M., Prado, J., Price, M.J. & Smith, G.F. (2018). International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants (Shenzhen Code). *Regnum Vegetabile* **159**. Glashütten: Koeltz Botanical Books.
- Tuskan, G.A., Difazio, S., Jansson, S., Bohlmann, J., Grigoriev, I., Hellsten, U., Putnam, N., S Ralph, S., Rombauts, S., Salamov, A., Schein, J., Sterck, L., Aerts, A., Bhalarao, R.R., Bhalarao, R.P., Blaudet, D., Boerjan, W., Brun, A., Brunner, A., Busov, V., Campbell, M., Carlson, J., Chalot, M., Chapman, J., Chen, G.-L., Cooper, D., Coutinho, P.M., Couturier, J., Covert, S., Cronk, Q., Cunningham, R., Davis, J., Degroove, S., Déjardin, A., Depamphilis, C., Detter, J., Dirks, B., Dubchak, I., Duplessis, S., Ehrling, J., Ellis, B., Gendler, K., Goodstein, D., Gribskov, Grimwood, J., Groover, A., Gunter, L., Hamberger, B., Heinze, B., Helariutta, Y., Henrissat, B., Holligan, D., Holt, R., Huang, W., Islam-Faridi, N., Jones, S., Jones-Rhoades, M., Jorgensen, R., Joshi, C., Kangasjärvi, J., Karlsson, J., Kelleher, C., Kirkpatrick, R., Kirst, M., Kohler, A., Kalluri, U., Larimer, F., Leebens-Mack, J., Leplé, J.-C., Locascio, P., Lou, Y., Lucas, S., Martin, F., Montanini, B., Napoli, C., Nelson, D.R., Nelson, C., Nieminen, K., Nilsson, O., Pereda, V., Peter, G., Philippe, R., Pilate, G., Poliakov, A., Razumovskaya, J., Richardson, P., Rinaldi, C., Ritland, K., Rouzé, P., Ryaboy, D., Schmutz, J., Schrader, J., Segerman, B., Shin, H., Siddiqui, A., Sterky, F., A., Tsai, C.-J., Uberbacher, E., Unneberg, P., Vahala, J., Wall, K., Wessler, S., Yang, G., Yin, T., Douglas, C., Marra, M., Sandberg, G., Van de Peer, Y. & Rokhsar, D. (2006). The genome of black cottonwood, *Populus trichocarpa* (Torr. & Gray). *Science* **313**: 1596–1604. <https://doi.org/10.1126/science.1128691>
- Vasylenko, I.D. (2007). Some peculiarities of hybridization in *Salix* L. genus. *Scientific Bulletin of the Ukrainian National Forestry University* **17** (8): 8–14. (in Ukrainian)
- Wagner, N.D., He L. & Hörandl, E. (2021). The evolutionary history, diversity, and ecology of willows (*Salix* L.) in the European Alps. *Diversity* **13** (4): 146.
- Wang, Z., Du, S., Dayanandan, S., Wang, D., Zeng, Y., & Zhang, J. (2014). Phylogeny reconstruction and hybrid analysis of *Populus* (*Salicaceae*) based on nucleotide sequences of multiple single-copy nuclear genes and plastid fragments. *PLoS One* **9**: e103645. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0103645>
- Wang, M., Zhang, L., Zhang, Z., Li, M., Wang, D., Zhang, X., Xi Z., Keefover-Ring K., Smart L.B., DiFazio S.P., Olson, M.S., Yin T., Liu J. & Ma, T. (2020). Phylogenomics of the genus *Populus* reveals extensive interspecific gene flow and balancing selection. *New Phytologist* **225**: 1370–1382. <https://doi.org/10.1111/nph.16215>
- Wołoszczak, E. (1889). Kritische Bemerkungen über siebenbürgische Weiden. *Oesterreichische Botanische Zeitschrift* **39**: 291–295, 330–332.
- Wołoszczak, E. (1912). Betrachtungen über Weidenbastarde. *Oesterreichische Botanische Zeitschrift* **62**: 162–172.
- Wołoszczak, E. (1920). Salicologische Betrachtungen. *Verhandlungen der Zoologisch-Botanischen Gesellschaft*. Wien, **70**: 33–48.
- Yena, A.V. (2012). *Spontaneous flora of the Crimean Peninsula*. Simferopol: N. Orianda Publ., 232 p. (in Russian)
- Yun, T., Li, J. M., Zhou, A. P., Yan, L. X., Zong, D., Li, D., & He, C.-Z. (2015). Analysis of phylogenetic

relationship of *Populus* based on sequence data of chloroplast regions (in Chinese). *Plant Physiology* **51**: 1339–1346. <https://doi.org/10.13592/j.cnki.ppj.2015.0118>

Zapałowicz, H. (1908). *Conspectus florae Galiciae criticus*. Kraków, Vol. 2. Akademia Umiejętności, Kraków, 311 p.

Zong, D., Gan, P., Zhou, A., Zhang, Y., Zou, X., Duan, A., Song, Y. & He, Ch. (2019). Plastome sequences help to resolve deep-level relationships of *Populus* in the family *Salicaceae*. *Frontiers in Plant Science* **10**: 5. <https://doi.org/10.3389/fpls.2019.00005>

РЕЗЮМЕ

Федорончук, М.М. (2025). Чекліст флори України. 15. Родина *Salicaceae* (Malpighiales, Angiosperms). *Чорноморський ботанічний журнал* **21** (3): 199–218. <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2025-21-3-1>

У флорі України родина *Salicaceae* представлена двома родами: *Populus* і *Salix*. Рід *Populus* включає 4 автохтонних види (один з яких гібридогенного походження) та 8 видів, що часто культивуються (два з яких є гібридами – нотовидами). Крім того, в ботанічних садах та дендраріях культивуються ще багато інших видів та форм. Синонімом *P. alba*, який дуже варіює за розмірами і формою листків, є назва *P. bolleana*, яка раніше використовувалася для позначення окремого виду. Назва *P. candicans* є синонімом *P. balsamifera*, що широко культивується на більшій частині території країни, головним чином в Лісостепу і Степу і нерідко дичавіє. Для України вид *P. canadensis* наводиться під двома назвами: *P. canadensis* і як *P. deltoides* (останній в Україні не зростає). Рід *Salix* в Україні представлений 23 автохтонними видами, а також багатьма гібридними формами. Не підтверджено зростання в Україні таких видів, як: *S. hastata* (для Карпат), *S. reticulata* (для Карпат), *S. repens* (для західних областей). У гербаріях України немає жодного автентичного зразка цих видів. Усі дані про зростання в Україні *S. repens* насправді стосуються *S. rosmarinifolia*, від якого *S. repens* відрізняється ширшими ланцетними або еліптичними листками, із загнutoю верхівкою й краями листків та коротко-циліндричними сережками. До сих пір не підтверджено зростання в Україні *S. xerophila*, назва якого за сучасною номенклатурою вважається синонімом *S. bebbiana*. Це вид з широким розірваним ареалом, який охоплює Північну Америку, Північно-Східну Європу, Західний Сибір та Південно-Східну Азію і в Україну не заходить. В роді *Salix* є також багато номенклатурних змін. Зокрема, синонімом типової *S. babylonica* є назва *S. matsudana*, що раніше помилково визнавалася за окремий вид з дрібнішими листками. Назви *S. × elegantissima* і *S. × blanda* є синонімами типової нотоформи *S. × pendulina* pothof. *pendulina*, що широко культивується в Україні. Вид *S. rhetica* для України (Карпат) наводився помилково, замість *S. phylicifolia*. В Україні також культивується багато інших видів та гібридних форм роду *Salix*. Аналіз літературних даних показує, що заміна видової назви *S. fragilis* на *S. euxina*, як і заміна назви гібриду *S. × rubens* (*S. alba* × *S. fragilis*) на *S. × fragilis* (*S. alba* × *S. euxina*) є некоректними і повинні бути відхилені.

Ключові слова: анований список, поширення, вид, підвид, рід, родина, систематика, номенклатура, синоніми, гербарні зразки, Каховське водосховище.